

Vastuuta ottamalla opit -mallin asettamat edellytykset ohjaamiselle

Tiivistelmä

Tekijä(t) Vehviläinen, Liisa	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2022
	Sivumäärä 32	
Työn nimi Vastuuta ottamalla opit -mallin asettamat edellytykset ohjaamiselle		
Tutkinto Sairaanhoidtaja (AMK)		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä		
Tiivistelmä Opiskelijaohjaus käytännön harjoittelussa kuuluu oleellisena osana sairaanhoitajan työnkuvaan. Opiskelijan perehdyttäminen ammattiopintojen kannalta keskeisiin tietotaitoihin on opiskelijaohjauksen lähtökohta. Perinteisen käytännön harjoittelun rinnalle on otettu käyttöön VOO eli Vastuuta ottamalla opit –malli, joka asettaa uudenlaisia edellytyksiä opiskelijaohjaukselle. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä tietoa ohjaamiselta vaadittavista edellytyksistä terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelussa VOO-mallilla ohjattaessa. Tarkoituksena oli myös kartoittaa ohjaajien tuen tarvetta VOO-mallin mukaisessa opiskelijaohjauksessa. Tavoitteena oli tunnistaa tekijöitä, jotka edesauttavat VOO-mallin tavoitteiden mukaista ohjaamista. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä. Työ toteutettiin kvalitatiivisella tutkimusotteella. Kohdejoukko muodostui Päijät-Hämeen alueella erikoissairaanhoidossa työskentelevistä sairaanhoitajista (N=4), joilla kaikilla oli kokemusta VOO-mallin mukaisesta ohjaamisesta. Aineisto kerättiin teemahaastattelua käyttäen ja aineisto analysoitiin sisälönanalysillä. Opinnäytetyön tulosten mukaan sairaanhoitajat omaavat hyvät valmiudet toimia opiskelijaohjaajina VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa. Erityisesti aiemman työkokemuksen ja ohjaamisen kannalta oleellisten luonteenvahvuuksien nähdään vahvistavan valmiuksia ohjaamiseen. Opiskelijaohjauksen ohessa muiden työtehtävien kuormittavuuden koetaan puolestaan heikentävän ohjausvalmiuksia. Tämän opinnäytetyön tulokset tarjoavat subjektiivista kokemusta opiskelijaohjauksesta VOO-mallissa. Saatua tietoa voidaan hyödyntää opiskelijaohjausmenetelmien kehittämisessä yksikökohtaisesti Vastuuta ottamalla opit -mallin mukaisia tavoitteita tukien. Tutkimustulosten laajempaa hyödynnettävyyttä varten olisi perusteltua tehdä lisätutkimusta kattavammalla otannalla.		
Asiasanat Vastuuta ottamalla opit -malli, VOO-malli, opiskelijaohjaus, ohjaaja, käytännön harjoittelu		

Abstract

Author(s) Vehviläinen, Liisa	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2022
	Number of Pages 32	
Title of Publication Prerequisites of VOO model for student supervising		
Name of Degree Registered nurse (UAS)		
Name, title and organization of the client Päijät-Häme Joint Authority for Health and Wellbeing		
Abstract Student supervision in clinical training is an essential part of nurses' work. Student orientation to principal career-relevant know-how is the basis for the student supervision. Besides the traditional clinical training, a model called Learning Department, also known as VOO model, is adopted to set new kinds of prerequisites for the student supervision. The purpose of this thesis was to increase knowledge about prerequisites required from supervision in healthcare students' clinical training when using VOO model. The purpose was also to map support demands of supervising nurses in the student supervision according to VOO model. The aim was to recognize factors which assist supervising according to the objectives of VOO model. The client of this thesis is Päijät-Häme Joint Authority for Health and Wellbeing. The work was conducted as a qualitative study. The target group comprised of nurses working at Päijät-Häme's special health care (N=4), all having work experience in supervising according to VOO model. The research material was collected using theme interviews and it was analyzed through content analysis. According to the thesis results, the nurses evaluated that their capabilities to work as student supervisors are mainly sufficient during the training exploiting VOO model. Especially the previous work experience and supervision relevant personal characteristics were considered to strengthen supervision readiness. Besides the student supervision, a workload from other duties was, in turn, experienced to weaken the readiness. The results of this thesis provide subjective experiences about the student supervision employing VOO model. The gained knowledge can be advanced with a workplace-specific development of student supervision methods while supporting the VOO model objectives. For a broader exploitability of the research results, it would be justified to conduct additional studies with a more comprehensive sample size.		
Keywords Learning Department, VOO model, student guidance, supervisor, clinical training		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Opinnäytetyön lähtökohdat.....	2
2.1	Vastuuta ottamalla opit -malli.....	2
2.2	Moniammatillinen harjoittelu	3
2.3	Konstruktivistinen oppimisteoria VOO-mallin taustalla	4
2.4	Ohjaus käytännön harjoittelussa.....	4
2.4.1	Ohjaajan merkitys käytännön harjoittelussa	5
2.4.2	Opiskelija käytännön harjoittelussa.....	6
2.4.3	Koulun ja kentän välinen yhteistyö.....	7
3	Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	9
4	Empiirinen toteutus.....	10
4.1	Toimeksiantajan esittely.....	10
4.2	Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu	10
4.3	Aineiston analysointi	12
5	Tulokset.....	13
5.1	VOO-mallin asettamat edellytykset ohjaamiselle.....	13
5.1.1	Aktiivinen opiskelijaohjaus	13
5.1.2	Oppimisen mahdollistaminen	14
5.2	Opiskelijaohjaajien valmiudet VOO-mallilla ohjattaessa	16
5.2.1	Valmiuksia vahvistavat tekijät	16
5.2.2	Valmiuksia heikentävät tekijät.....	17
5.3	Ohjausvalmiuksien kehittäminen	18
6	Pohdinta	19
6.1	Luotettavuus	19
6.2	Eettiset kysymykset	20
6.3	Tutkimustulosten tarkastelu	21
6.3.1	VOO-mallin asettamat edellytykset ohjaamiselle.....	21
6.3.2	Opiskelijaohjaajien kokemat valmiudet VOO-mallilla ohjattaessa	22
6.3.3	Ohjausvalmiuksien kehittäminen	23
6.4	Tulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimuskohteet	25
	Lähteet.....	26

Liitteet

Liite 1: Esimerkkejä aineiston klusteroinnista 1

Liite 2: Esimerkkejä aineiston abstrahoinnista 1

Liite 3: Esimerkkejä aineiston klusteroinnista 2

Liite 4: Esimerkkejä aineiston abstrahoinnista 2

Liite 5: Haastattelulupa

1 Johdanto

Hoitotyön käytännön harjoittelussa on valtakunnallisesti asteittain otettu käyttöön Vastuuta ottamalla opit -malli (VOO-malli), joka sisältää uudenlaisia näkökulmia terveysalan kentällä tapahtuvaan opiskelijoiden ohjaamiseen (Ivanoff-Lahtela 2020). Päijät-Hämeen keskussairaalassa VOO-mallin mukaista harjoittelua on toteutettu vuodesta 2014 lähtien ja se on toiminut mallin käyttöönottamisen edelläkävijänä sekä kehittäjänä koko maassa (Hovilainen-Kilpinen & Sulonen 2015).

Useissa tutkimuksissa (Juvonen 2017; Hyvärinen et al. 2019; Tuomikoski 2019) on todettu, että opiskelijaohjauksella on merkittävä vaikutus opiskelijoiden oppimiseen käytännön harjoittelussa. Onnistunut opiskelijaohjaus lisää potilasturvallisuutta, opiskelijan sitoutuneisuutta opintoihin sekä osaamisen kehittymistä (Tuomikoski 2019). Aiemmat tutkimukset käsittelevät kuitenkin keskeisesti vain perinteistä harjoittelumallia. VOO-mallia on toistaiseksi tutkittu lähinnä opiskelijoiden näkökulmasta, kuten Laukkanen & Lehtilä (2019) ja Patama & Seppänen (2017) opinnäytetöissä. Opiskelijaohjaajan näkökulmaa VOO-mallissa on toistaiseksi käsitelty vähemmän.

VOO-mallissa korostuu erityisesti opiskelijan osallistaminen, itseohjautuvuuteen kasvaminen ja teoriaosaamisen hyödyntäminen käytännön työssä (Säilä et al. 2017). Perinteisen harjoittelun tavoin VOO-mallissakin käytännön ohjaajan on tärkeää osata tukea opiskelijan oppimista tavoitteiden mukaisesti. Tämä asettaa tarpeen tarkastella opiskelijaohjausta uudenlaista ohjausosaamista edellyttävässä VOO-mallissa. VOO-mallin mukainen harjoittelu poikkeaa toimintaperiaatteiltaan perinteisestä hoitotyön harjoittelusta, jolloin on tarpeellista selvittää mallin mukanaan tuomia mahdollisia muutoksia käytännön ohjaukseen tarkemmin.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on lisätä tietoa edellytyksistä, joita ohjaamiselta vaaditaan terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelussa VOO-mallissa. Lisäksi tarkoituksena on kasvattaa ymmärrystä ohjaajien tuen tarpeesta kyseistä mallia toteutettaessa. Opinnäytetyön tavoitteena on tunnistaa VOO-mallin tavoitteiden mukaista ohjaamista edesauttavia tekijöitä.

Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena, jossa on hyödynnetty teemahaastattelua ja sisällönanalyysiä. Toimeksiantajana toimii Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä (PHHYKY).

2 Opinnäytetyön lähtökohdat

2.1 Vastuuta ottamalla opit -malli

VOO eli Vastuuta ottamalla opit on terveysalan opiskelijoilla käytännön harjoitteluissa hyödynnetty uudenlainen toimintamalli. Konstruktivistista oppimisenäkemyksestä tukevan VOO-mallin taustalla on hollantilainen oppimisympäristömalli, josta käytetään myös englanninkielisiä käsitteitä *Learning department* ja *Teaching department*. (Säilä et al. 2017.) Toimintamallin tavoitteena on osallistaa opiskelija aktiivisemmin potilaan hoitoon ja vahvistaa opiskelijan teoretiedon soveltamista sekä päätöksentekokykyä kliinisessä hoitotyössä (Airola & Vikberg-Aaltonen 2017). Lisäksi VOO-malli tukee opiskelijan itseohjautuvuuden ja ammatillisten taitojen kehittymistä (Hovilainen-Kilpinen & Sulonen 2015).

Päijät-Hämeen keskussairaalassa VOO-malli pilotoitiin vuonna 2014 (Ivanoff-Lahtela 2020), jolloin mallia kokeiltiin kirurgian vuodeosastolla. Aikaisemmin VOO-mallia oli käytetty ainoastaan lähihoitajaopiskelijoilla perusterveydenhuollossa (Hovilainen-Kilpinen & Sulonen 2015.) Nykyään toimintamalli on käytössä jo yhteensä kahdeksassa keskussairaalan yksikössä sekä useassa perusterveydenhuollon yksikössä (Ivanoff-Lahtela 2020).

VOO-mallin toteuttamisessa voi esiintyä yksikkökohtaisesti eroavaisuuksia, mutta yhtenäiset pääperiaatteet, jotka muodostavat VOO-mallille raamit ja erottavat sen perinteisestä ohjausmallista, tulee olla nähtävissä kaikissa yksiköissä. Toimintamallissa opiskelijat työskentelevät tiiminä – yleensä työpareina. Niin sairaanhoidon opiskelijat keskenään kuin sairaanhoidon opiskelijat ja lähihoitajat sekaisin voivat muodostaa vaihtelevia työparikokonaisuuksia. Pääsääntöisesti harjoittelujakson ensimmäiset kaksi viikkoa koostuvat intensiivisemmästä perehdytysjaksosta, jolloin opiskelijat perehtyvät osaston toimintaan ja tulevat tutuiksi osaston käytännöistä. Perehdytysjakson jälkeen alkaa varsinainen VOO-mallin mukainen harjoittelujakso, joka pitää sisällään parityöskentelyn. Opiskelijapari vastaa työvuoron ajan heille nimettyjen potilaiden kokonaisvaltaisesta hoidosta; suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Harjoittelun ohjaaja seuraa ja arvioi taustalla opiskelijaparin työskentelyä sekä tarvittaessa ohjaa heidän toimintaansa (Ivanoff-Lahtela 2020). Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaisesti ohjaaja myös asettaa oppimistilanteisiin teoreettisia ristiriitoja, joiden pohtiminen edesauttaa opiskelijoiden oppimista ja soveltavan ajattelun kehittymistä. Harjoittelun edetessä ohjaajan rooli kaventuu ja opiskelijan vastuuta myös vaativampien potilaiden hoidosta lisätään (Hovilainen-Kilpinen & Sulonen 2015).

Harjoittelun onnistuminen vaatii tasapuolisesti panostusta sekä opiskelijalta että ammattikorkeakoululta. Myös harjoitteluyksikön johdolta ja hoitajilta edellytetään sitoutumista hyödynnettäessä VOO-mallia käytännön harjoittelujaksolla. (Säilä et al. 2017.) Opiskelijoiden

kokemukset VOO-mallin mukaisesti toteutetusta harjoittelusta pitävät sisällään sekä myönteisiä että kielteisiä ajatuksia. Pataman & Seppäsen (2017) mukaan opiskelijat kokivat myönteisenä, kuinka ohjaajat huomioivat opiskelijoiden yksilöllisyyden, ja palautteenanto oli perinteiseen harjoitteluun verrattuna osallistavampaa ja runsaampaa. Lisäksi ohjausmallin sujuvuus ja harjoittelun etenemisen myötä nousseen osaamistason tuoma lisävastuu ja -haaste nähtiin VOO-mallissa onnistumisina (Patama & Seppänen 2017). Negatiivisena käänköpuolena VOO-mallissa koettiin ohjaajien vaihtuvuus, jolloin opiskelijan sen hetkinen osaamistaso ei tullut huomioiduksi. Myös ohjaajien kielteinen suhtautuminen uudenlaiseen ohjausmalliin ja perehtymättömyys sen tuomiin erityispiirteisiin vaikuttivat harjoittelukokemukseen heikentävästi. (Patama & Seppänen 2017.)

2.2 Moniammatillinen harjoittelu

Nykypäivän asiakaskeskeisen, potilasturvallisen, oikeudenmukaisen ja tehokkaan hoitotyön toteuttamisen mahdollistaa saumattomasti toimiva moniammatillinen tiimimalli (WHO 2010). Asiakkaille tarjottavien palveluiden laadun paranemisen lisäksi moniammatillisuuden korostaminen sairaanhoidon opiskelijoiden käytännön harjoittelussa kehittää harjoittelumallia vastaamaan alati muuttuviin osaamistarpeisiin ja -vaatimuksiin. Useiden tutkimusten (Bentley et al. 2014, Head et al. 2016, Vauhkonen 2019) mukaan moniammatillisuutta sisältävä opiskelu vahvistaa moniammatillisten valmiuksien kehittymistä.

VOO-mallia ollaan työelämän yhteistyöpajojen pohjalta kehittämässä tulevaisuuden osaamistarpeita vastaavaksi ja erityisesti moniammatillista oppimista tukeväksi harjoittelumalliksi (LAB University of Applied Sciences). Moniammatillisessa oppimismallissa korostuu potilaan hoidon ja kuntoutuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi entistä moniammatillisemmassa tiimissä. VOO-mallissa työparien muodostuessa usein joko yksinomaan sairaanhoidon opiskelijoista tai sairaanhoidon opiskelija-lähihoitajaopiskelija kokoonpanosta, on moniammatillisen oppimismalliin pyrkimys liittää tiiviisti myös fysioterapeuttiopiskelijan näkökulma. (Ivanoff-Lahtela & Knuutila 2021.) Tämän lisäksi harjoittelumallin kehitystyön myötä terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelussa painotetaan entistä enemmän laadukkaita ja autenttisia oppimistilanteita (LAB University of Applied Sciences).

Pakkalan (2019) ja Tervaskanto-Mäentaustan et al. (2020) mukaan moniammatillista oppimismallia hyödyntävässä harjoittelussa opiskelleet hoitoalan opiskelijat kokivat erityisesti oppineensa moniammatillisia taitoja, tiimityöskentelyä ja eri ammattiryhmien välistä luottamusta ja arvostusta. Vauhkonen (2019) tutkimuksen mukaan moniammatillisen tiimin periaatteita sisältävä harjoittelu edisti myös oppimista, lisäsi opiskelijan omaa aktiivisuutta ja auttoi teorian tiedon syventämistä sekä viemistä käytäntöön. Harjoittelun koettiin vaativan

aktiivista eri näkökulmat huomioon ottavaa vuorovaikutusta, jonka puolestaan koettiin kehittävän oleellisia keskustelutaitoja ja valmiutta osata perustella omaa toimintaa.

2.3 Konstruktivistinen oppimisteoria VOO-mallin taustalla

Konstruktivismiin pohjautuen on kehitetty monia opetuksellisia lähestymistapoja (Puolimatka 2002, 245), joista yksi on hoitotyön käytännön harjoittelussa käytetty VOO-malli. Konstruktivistinen oppimisen teoria painottaa sitä, että oppija rakentaa uusia käsityksiään, tietojaan ja taitojaan aiempien käsitystensä ja tietorakennelmiensa varassa (WGU 2020). Oppijan tulee olla tällöin aktiivinen ja uutta luova eikä omaksua passiivisesti ulkopäin annettua tietoa. Puolimatkan (2002, 241-245) mukaan oppiminen edellyttää tulkintaa, jonka kautta oppija luo oman todellisuutensa. Yksilön lisäksi myös ryhmä, kuten opiskelijat ja ohjaajat yhdessä, voi toimia yhteisen todellisuuden rakentajana.

Konstruktivistiseen teorian pohjalta ohjaaja tukee oppijaa käyttämään tietorakenteitaan ja hankkimaan uutta tietoa, mutta myös antaa monipuolista palautetta, mikä auttaa oppijaa ymmärtämään keskeiset asiat (Puolimatka 2002, 241-245). Ohjaajan asiantuntemusta ja vuorovaikutustaitoja tarvitaan auttamaan ristiriitatilanteiden ratkaisuisissa, oppimistilanteiden tunneilmapiirin säätelyssä ja oppimisprosessin etenemisen turvaamisessa (Pylkkä 2021).

2.4 Ohjaus käytännön harjoittelussa

Ohjaus tapahtuu aktiivisena sekä tavoitteellisena toimintana ohjaajan ja ohjattavan vuorovaikutteisessa ohjaussuhteessa. Ohjauksen tarkoitus on mahdollistaa oppimisprosessin käynnistyminen autenttisissa tilanteissa sovellettaessa tietoteoriaa käytännön työtehtäviin. (Luojus 2011.) Parhaimmillaan ohjaus tukee ja edistää opiskelijan kasvua oman alansa asiantuntijaksi (Jääskeläinen 2009). Tässä opinnäytetyössä ohjauksella tarkoitetaan käytännön kentällä työskentelevän hoitajan toteuttamaa opiskelijaohjausta VOO-mallissa.

Onnistuneen ohjaustapahtuman näkökulmasta ohjauksessa toteutuu suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus ja opiskelijälähtöisyys. Autenttisten oppimisympäristöjen ennalta arvaamattomuus saattaa kuitenkin haastaa sekä rajoittaa ohjauksen suunnittelua. (Jääskeläinen 2008.) Opetussuunnitelmaan perustuvat opiskelijan henkilökohtaiset oppimistavoitteet ja arviointikriteerit ohjaavat harjoittelun kulkua. Tavoitteiden asettamisessa tulee huomioida harjoittelupaikan tarjoamat mahdollisuudet, jotta tavoitteisiin yltäminen olisi realistista. Vastuu tavoitteiden mukaisesta oppimisesta on sekä ohjaajalla että opiskelijalla, ja onkin tärkeää huolehtia, että oppimistilanteita ehtii harjoittelujakson aikana kertyä riittävästi. Harjoittelujakson aikana optimaalisen oppimisen kannalta tulee opiskelijan saada oppimisestaan sekä toiminnastaan jatkuvaa palautetta. Lisäksi harjoittelujaksolle asetettujen tavoitteiden

ja opiskelijan toiminnan välinen reflektointi harjoittelun edetessä vahvistaa oppimisproses- sia (STM 2004.)

Opiskelijälähtöisessä ohjauksessa on oleellista huomioida yksilölliset oppimisvalmiudet ja -tyylit, jotta oppimisen edistäminen mahdollistuu. Opiskelijan osaamistason tunnistaminen edellyttää toimivaa vuorovaikutusta opiskelijan ja ohjaajan välillä. Näin ollen vuorovaikuttei- nen opiskelija-ohjaajasuhde edistää muun muassa havainnointikykyä ja hoitotaitoja. (Vähä- Jaakkola 2012; Sohlman 2020.) Toimiva ja tasa-arvoinen vuorovaikutussuhde lisää omalta osaltaan opiskelijan tyytyväisyyttä harjoittelujaksoon ja sitoutumista ammattialalla toteutet- tavaan toimintaan (Jääskeläinen 2009).

2.4.1 Ohjaajan merkitys käytännön harjoittelussa

Opiskelijaohjaus edellyttää ohjaajalta terveydenalan työn sekä opetussuunnitelman tavoit- teiden tuntemusta ja riittäviä valmiuksia toimia opiskelijaohjaajana. Ohjaajan rooli käytän- nön harjoittelun ohjauksessa on keskeinen, mikä asettaa ohjaajana toimivalle sairaanhoita- jalle vaatimukset myös oman ammattitaidon ylläpitämiselle. Näin ollen opiskelijaohjaajille on mahdollistettava terveysalan jatkuvassa muutoksessa olevaan koulutukseen, opetus- suunnitelmaan sekä opetusmenetelmiin perehtyminen. (STM 2004). Myös Jääskeläinen (2009) ja Luojus (2011) pitävät ohjauksen lähtökohtana sekä opiskelijan että ohjaajan ymmärrystä oppimisen ja ohjauksen tavoitteista. Riittävä tuntemus opetussuunnitelman sisältämisestä ammattitaitoa edistävästä tavoitteista mahdollistaa niihin perustuvan ja niitä tu- kevan ohjauksen. Ohjaajan toiminta ei kuitenkaan pohjautu ainoastaan hoitotyön edel- lyttämään asiantuntijuuteen, vaan ohjaukseen vaikuttavat vahvasti myös ohjaajan omat oh- jauskokemukset opiskelu- sekä työajoilta (Luojaus 2011).

Opetussairaalassa kaikkia terveysalan ammattilaisia koskee opiskelijoiden ohjausvelvolli- suus (Jääskeläinen 2009). Juvonen (2017) toteaa tutkimuksessaan, että sairaanhoitajat ko- kevatkin opiskelijaohjauksen kuuluvan työnkuvaan yhtä luonnollisena osana kuin potilasoh- jauksen. Opiskelijaohjausta VOO-mallilla toteutettaessa koskevassa tutkimuksessa ohjaa- jat kokivat ammatillisuutensa kehittyvän ohjauskokemusten myötä. Tämä ilmeni organisoi- tikyvyn kehittymisenä, parempana ohjaustilanteiden hallitsemisena sekä kärsivällisyyden kasvamisena. Opiskelijoiden edistyminen ja uuden oppiminen mahdollistivat ohjaajille on- nistumisen kokemuksia, minkä puolestaan koettiin vaikuttavan työhyvinvointiin positiivisesti (Hyvärinen et al.2019.)

Hyvärinen et al. (2019) tuovat tutkimuksessaan ilmi, että VOO-mallilla harjoittelua ohjatta- essa nousi esiin myös työhyvinvointiin negatiivisesti vaikuttavia tekijöitä. Esimerkiksi sa- manaikaisesti usean opiskelijan ohjaaminen sekä heidän toimintansa valvominen koettiin

kuormittavana. Kirjallisen palautteen antaminen nähtiin työläänä, kun sitä tuli antaa usealle opiskelijalle. Tutkimuksessa myös ilmeni, että VOO-mallilla vähemmän ohjanneet hoitajat tunnistivat kokemattomuutensa, kun aiemmasta poiketen yhden opiskelijan sijaan ohjattavana olikin useampi. Lisäksi perehdyttämättömyys perinteisestä käytännön harjoittelusta eroavaan VOO-malliin vaikutti negatiivisesti ohjauskokemukseen. Tämä ilmeni muun muassa hoitajien kokemuksina oman ohjaamisensa puutteellisuudesta sekä yleisesti epävarmuuden tunteina opiskelijoita ohjattaessa. Suosituksista (Heinonen 2004; Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri 2012) ja ohjaajien koulutustarpeisiin sekä opiskelijaohjaukseen (Nojonen 2008; Raunio & Sulonen 2013; Juvonen 2017) liittyvistä tutkimustuloksista huolimatta ohjaajilta ei ole tähän asti edellytetty erityistä koulutusta tai pedagogisia valmiuksia opiskelijaohjaajina toimimiseen.

Opiskelijaohjaajana toimivalta sairaanhoitajalta vaaditaan monipuolista ja jatkuviin muutoksiin vastaavaa osaamista, johon vaikuttavat muun muassa vuorovaikutustaidot, oppimiseen ja opettamiseen liittyvä tietotaito, oman ammattitaidon kehittäminen sekä persoonallisuuden piirteet (Jokelainen et al. 2020). Opiskelijaohjauskoulutuksen tarkoitus on tarjota ohjaajalle sellaisia työvälineitä, joita tarvitaan onnistuneen ohjauksen toteuttamisessa. STM:n laatusuosituksissa (2004) lisäkoulutuksen tarpeen on todettu koskevan erityisesti opetusmenetelmiä, erilaisia oppimiskäsityksiä, opetussuunnitelmaa ja opiskelijaohjaajana toimimista. Laatusuosituksien mukaisesti ohjaajakoulutusta tulisi järjestää säännöllisesti yhteistyössä koulutusyksiköiden kanssa ja sen pitäisi olla osa ohjaajana toimivan sairaanhoitajan työn sekä ammatillisuuden kehittämistä. Ohjaajakoulutuksen tulisi myös tarjota opintoja ohjauksen vaativuustason mukaisesti, jolloin esimerkiksi haasteellisiin tilanteisiin tai uudenlaisen oppimiskäsityksen pohjalta toimivaan harjoittelumalliin olisi käytettävissä toimivia käytänteitä ja työvälineitä. (STM 2004; Jokelainen et al. 2020.)

2.4.2 Opiskelija käytännön harjoittelussa

Käytännön harjoittelujaksojen kautta terveysalan opiskelijat pääsevät perehtymään terveydenhuollon kentällä tapahtuvaan toimintaan ja sen taustalla vaikuttavaan arvoperustaan (Jääskeläinen 2009). Oppimista edistävä ohjaus on opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioivaa, tavoitteiden saavuttamista edistävää sekä oppimisen ja kokemusten reflektoinnin mahdollistavaa tavoitteellista toimintaa. Tämän avulla kyetään vastaamaan opiskelijan tarpeeseen saada tukea ja tunnustusta tiedoilleen ja taidoilleen osaavana yksilönä. (STM 2004.)

Käytännön harjoittelut muodostavat oleellisen osan sairaanhoidon opiskelijan koulutuksesta. Harjoittelujen keskeinen tarkoitus on tukea opiskelijan ammattiin kasvua ja varsinaisen hoitotyön osaamisen odotetaankin kehittyvän vaiheittain useamman harjoittelujakson

sekä siellä koettujen oppimistilanteiden myötä. (Halme 2011.) Koulussa käydyt teoriaopinnot toimivat kentällä tapahtuvan käytännön toiminnan tukena, vaikkakin opiskelijat usein kokevat alkuun haasteelliseksi teoriassa opitun ja käytännössä tehtävän toiminnan yhdistämisen (Kajander 2007; Jääskeläinen 2009). Lisäksi hoitotyön luonteeseen liittyy vahvasti sairaanhoitajan ja potilaan välinen vuorovaikutus, jolloin jo koulutuksen aikana on ehdottoman tärkeää mahdollistaa opiskelijalle vuorovaikutuksen harjoittelu autenttisissa oppimistilanteissa (Vähä-Jaakkola 2012).

Käytännön harjoittelulle asetetut oppimistavoitteet ovat erilaiset opiskelijan koulutuksen eri vaiheissa. Alkuvaiheen opiskelijan harjoittelun pääpaino on teorian tiedon kokeilemisessa turvallisiksi luoduissa oppimistilanteissa, toiminnoista suoriutumisessa, ammattiin kasvun aloittamisessa ja omien osaamiseen liittyvien rajojen tunnistamisessa. Koulutuksen ja oppimisen edetessä teorian tiedon syvempi ymmärtäminen, toimintojen oppiminen ja ammatti-identiteetin kehittyminen nousevat harjoittelun keskiöön. Loppuvaiheen opiskelijalle harjoittelu merkitsee teorian tiedon käyttämistä ja soveltamista, toimintojen sisäistämistä ja kasvamista oman alansa asiantuntijaksi. (STM 2004.)

Useiden tutkimusten (Kajander 2007; Vähä-Jaakkola 2012; Kinnunen 2019) mukaan sairaanhoidon opiskelijat kokevat käytännön harjoittelujaksojen tukevan merkittävästi hoitoalan ammattilaisena tarvittavien tietotaitojen kehittymistä. Ammatti-identiteetin aktiivisen kehittymisen nähtiin tapahtuvan nimenomaisesti käytännön työelämässä toteutuvien harjoittelujen kautta. Hyvärisen et al. (2019) mukaan VOO-mallin mukainen harjoittelu huomioi perinteistä harjoittelumallia paremmin esimerkiksi opiskelijan osaamistason, minkä vuoksi opiskelijat kokevat VOO-mallin mukaisen harjoittelun tukevan erityisen hyvin kasvua kohti hoitotyön ammattilaista.

2.4.3 Koulun ja kentän välinen yhteistyö

Käytännön harjoittelussa tapahtuvaan opiskelijaohjaukseen osallistuu opiskelijan ja ohjaajan lisäksi oppilaitos. Saumaton yhteistyö on edellytys oppimista edistävälle ja opiskelijalähtöiselle ohjaukselle (Jääskeläinen 2009; Vähä-Jaakkola 2012). Ohjaajan pääpainoisen toiminnan liittyessä kentällä tapahtuvaan opiskelijaohjaukseen on oppilaitoksen tehtävä toimia koulutuksen käytännön järjestäjänä sekä koulun että kentän päässä. Koulun ja kentän välillä tapahtuvassa yhteistyössä on oleellista hyvä tiedonkulku, harjoitteluun tarvittavien resurssien riittävyyden varmistaminen sekä opettajalle osoitettujen kolmen roolin toteuttaminen. Opettajan roolit muodostuvat yhteydenpidosta, opettamisesta sekä harjoitteluyksiköstä ulkopuolisena asiantuntijana toimimisesta. (STM 2004.)

Useissa tutkimuksissa (Vähä-Jaakkola 2012; Karapuu 2015, Sohlman 2020) opettajan ja ohjaajan välistä yhteydenpitoa pidettiin yhtenä oleellisena tekijänä onnistuneessa opiskelijaohjauksessa. Opettajan ja kentän välinen yhteistyö koettiin tarpeellisena erityisesti haasteellisissa opiskelijatilanteissa, jolloin opettajalta saatu tuki toimi merkittävänä apuna tilanteen ratkaisemisessa. Aktiivisempaa yhteistyötä opettajan ja kentän välillä kuitenkin toivottiin, minkä kautta opiskelijaohjaajat toivoivat saavansa paremman kuvan muun muassa opiskelijan lähtötasosta ja opetussuunnitelmaan perustuvista harjoittelujakson tavoitteista (Karapuu 2015).

Töytäri et al. (2019) toteavat, että koulun ja kentän kiinteä yhteistyö mahdollistaa hankkeiden ja työelämän tarpeista lähtöisin olevan koulutuksen toteuttamista. Opettajan työssä painotetaan aiempaa enemmän verkostomaista työtettä, jolloin kehittämistyötä tehdään yhdessä työelämän toimijoiden ja opiskelijoiden kanssa. Ammatillisten taitojen oppiminen tapahtuu suurelta osin käytännön kentillä, jolloin työelämän kytkeminen koulutukseen parantaa koulutuksen sisältöön ja toteuttamiseen liittyviä vaikuttamismahdollisuuksia. Ammatti-
korkeakoulun opettajan roolin muuttuminen opettajalähtöisestä toiminnasta työelämälähtöiseksi edellyttää opettajalta joustavuutta ja työelämän ajantasaista tuntemusta. (Sohlman2020).

3 Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on lisätä tietoa edellytyksistä, joita ohjaamiselta vaaditaan terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelussa VOO-mallia toteutettaessa. Lisäksi tarkoituksena on laajentaa käsitystä harjoittelun ohjaajien tuen tarpeesta VOO-mallilla opiskelijoita ohjattaessa. Tavoitteena on tunnistaa tekijöitä, jotka edesauttavat ohjaamista VOO-mallin tavoitteiden mukaisesti.

Tutkimuskysymykset

1. Millaisia edellytyksiä VOO-malli asettaa ohjaamiselle?
2. Millaiseksi ohjaajat kokevat valmiutensa ohjata opiskelijoita VOO-mallia käytettäessä?

4 Empiirinen toteutus

4.1 Toimeksiantajan esittely

Tässä opinnäytetyössä toimeksiantajana toimii Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä (PHHYKY), joka on laadukkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveyden palveluiden tuottaja Päijät-Hämeessä. Yhtymä on suurin alan toimija ja työnantaja maakunnassaan. Yhtymässä työskentelee noin 7000 asiantuntijaa ja se tuottaa palveluja yli 212 000 asukkaalle Päijät-Hämeessä. PHHYKY kuuluu HUS – Helsingin yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueeseen. (PHHYKY 2020b.) Päijät-Hämeen elinvoima sekä asukkaiden etu ovat korostettuina yhtymän strategiassa. Yhtymä nostaa toiminnassaan keskeisiksi arvoiksi ihmisestä välittämisen, yhdessä tekemisen sekä rohkeasti uudistumisen. (PHHYKY 2020b.)

PHKS – Päijät-Hämeen keskussairaala on Suomen toiseksi suurin keskussairaala. Erikoissairaanhoidon tuottajista PHKS on seitsemänneksi suurin. Keskussairaala kuuluu Helsingin yliopistollisen sairaalan (HUS) erityisvastuualueeseen. (PHHYKY 2020a.) Vuosittainen asiakasmäärä on noin 120 000 potilasta. Keskussairaalan 2900 asiantuntijaa koostuu 290 lääkäristä ja 1440 henkilökunnasta. (PHHYKY 2020a.)

4.2 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Opinnäytetyön kohdejoukko muodostui neljästä sairaanhoitajasta (N=4), jotka työskentelevät erikoissairaanhoidon yksiköissä. Jokaisella sairaanhoitajalla on kokemusta sairaanhoidon opiskelijoiden ohjaamisesta sekä perinteisen harjoittelumallin että VOO-mallin mukaisesti. Aineisto kerättiin teemahaastattelujen avulla. Ylihoitajalta saatiin tieto kahdesta eri erikoissairaanhoidon yksiköstä, joista haastatteluun vapaaehtoisia lähdettiin osastonhoitajien kautta kartoittamaan. Ilmoittautuneisiin oltiin yhteydessä sähköpostitse, jonka kautta haastateltavia myös informoitiin opinnäytetyön tavoitteesta ja tarkoituksesta. Aikatauluhaasteiden vuoksi toisella osastolla haastattelu suoritettiin parihaastatteluna puhelinyhteyden kautta, jolloin haastattelijan lisäksi läsnä oli kaksi sairaanhoitajaa. Toisen osaston sairaanhoitajat haastateltiin kasvotusten ja yksilöhaastatteluun. Parihaastattelussa haastateltavien välinen vuorovaikutteinen keskustelu oli runsaampaa, kun taas yksilöhaastatteluissa haastattelijan rooli näyttäytyi huomattavasti aktiivisempänä. Haastattelujen keskimääräinen kesto oli 50 minuuttia. Kaikki haastateltavat antoivat kirjallisen suostumuksensa haastattelun nauhoittamiseen myöhempää sisällön analysointia varten. Haastattelut suoritettiin kesän 2021 aikana.

Kaikki haastateltavat olivat naisia ja vähintään 35-vuotiaita. Kaikilla oli sairaanhoitajan työkokemusta vähintään 10 vuotta. Perinteisen harjoittelumallin periaatteiden mukaisesti toteutetusta opiskelijaohjauksesta kaikilla haastateltavilla oli kokemusta useiden vuosien verran. Molemmilta osastoilta opinnäytetyöhön osallistuneet haastateltavat olivat alusta asti olleet käynnistämässä VOO-malliin siirtymistä omilla osastoillaan. Toisella osastolla VOO-malli on kuitenkin ollut käytössä kauemmin kuin toisella.

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus pyrkii kokonaisvaltaiseen ymmärrykseen tutkittavan kohteen laadusta, ominaisuuksista ja merkityksistä (Auvinen & Tarkiainen 2018). Se analysoi merkityksiä ja niiden suhteita puheessa, kirjoitetussa tekstissä tai kuvallisessa aineistossa. Laadullisessa tutkimuksessa kerätyt tiedot tähtäävät tutkittavan aiheen kuvailemiseen mittaamisen sijaan. (Ronkainen et al. 2014, 81-82.). Laadullinen tutkimus on tarkoituksenmukainen, kun kuvataan ja arvioidaan haastateltavien kokemuksia (Ronkainen et al. 2014, 94). Opinnäytetyössä pyrittiin saamaan monipuolinen käsitys ohjaamiselta vaadittavista edellytyksistä ja mahdollisesta lisäkoulutuksen tarpeesta VOO-mallia toteutettaessa. Haastattelu on laadullista tutkimusta työstettäessä aineistonhankintamenetelmistä yksi yleisimminkin käytetyistä (Jääskeläinen 2009). Tutkimuksen kohdejoukon koostuessa vain pienestä määrästä ihmisiä ja tutkimusaiheesta nousevien merkitysten yleistettävyyden ollessa vähäistä, toimii haastattelu aineistonhankintamenetelmänä erityisen hyvin (Ronkainen et al. 2014, 116).

Tässä opinnäytetyössä haastattelumenetelmänä hyödynnettiin puolistrukturoitua teema-haastattelua, joka on yleisesti käytetty haastattelumuoto. Puolistrukturoidussa haastattelussa pääkysymykset ovat valmiiksi pohdittuja ja kaikille haastateltaville samoja. Valmiit vastausvaihtoehdot puuttuvat, mikä mahdollistaa monipuolisen haastattelijan ja haastateltavan välisen vuorovaikutuksen. Teemahaastattelussa aihepiirit määritellään etukäteen, mutta aiheiden esittämisjärjestys ei ole yhtä tarkka kuin lomakehaastattelussa. Vaikka kaikki ennalta suunnitellut aiheet käydään haastattelutilanteessa läpi, voi teemojen käsittelyn laajuus vaihdella haastattelutilanteiden välillä. (Näpärä 2017.) Teema-alueita valittaessa tulee huolehtia, että alueet sallivat tutkittavan aiheen monipuolisen käsittelyn (Hannila & Kyngäs 2008). Teemahaastattelulle on ominaista, että haastateltavia yhdistää tietynlainen koettu tilanne, mutta haastattelu suunnataan nimenomaisesti haastateltavien subjektiivisiin kokemuksiin. (Jääskeläinen 2009, 29).

Teemahaastattelu edellyttää haastattelijalta kunnollista perehtyneisyyttä haastateltavaan aiheeseen. Keskeiseen rooliin onnistuneessa haastattelussa nousee myös haastattelijan sensitiivinen ja tarkkaavainen kuuntelu sekä haastattelutilanteeseen luotu ilmapiiri, joka viestittää aitoa kiinnostusta haastateltavan kertomaan. (Näpärä 2017.) Tässä

opinnäytetyössä haastattelujen teemat on johdettu varsinaisten tutkimuskysymysten pohjalta. Opinnäytetyön ensimmäiseen tutkimuskysymykseen haettiin haastattelussa vastauksia seuraavien teema-alueiden avulla: opiskelijaohjaus VOO-mallissa tällä hetkellä ja haasteet VOO-mallin mukaisessa opiskelijaohjauksessa. Toisesta tutkimuskysymyksestä johdettiin myös kaksi teema-aluetta, jotka olivat ohjausvalmiuksia vahvistavat ja heikentävät tekijät sekä kokemukset VOO-malliin perehdyttämisestä.

4.3 Aineiston analysointi

Opinnäytetyön aineisto käsiteltiin käyttäen sisällönanalyysiä, joka on kvalitatiivisessa tutkimuksessa yleisesti käytetty aineiston analyysitapa. Menetelmänä sisällönanalyysi mahdollistaa niin kirjoitetun kuin suullisen kommunikaation analysoimisen ja lisäksi asioiden sekä tilanteiden merkityksien, seurauksien sekä yhteyksien systemaattisen ja objektiivisen tarkastelun. Siinä pyritään kuvaamaan aineiston keskeisiä asioita tiivistetysti sanallisessa muodossa. Näin ollen sisällönanalyysin avulla saadaan tuotua esiin litteroidussa aineistossa esiintyvät merkitykset informaatioarvoa menettämättä. (Leinonen 2018b.) Keskeistä sisällönanalyysissa on tutkimusaineiston samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien erottaminen, minkä lisäksi aineistoa jaottelevat luokat ovat toisiaan poissulkevia ja yksiselitteisiä (Ronkainen et al. 2014, 124).

Aineiston luonteesta riippuen sisällönanalyysin tyyppi voi olla joko teorialähtöistä, teoriasidonnaista tai aineistolähtöistä. (Jääskeläinen 2009, 30). Sisällönanalyysi rakentuu kolmesta vaiheesta. Pelkistäminen eli redusointi tarkoittaa sitä, että havainnot yhdistetään pienemmiksi kokonaisuuksiksi niiden yhteisten piirteiden perusteella (Ronkainen et al. 2014, 124). Ryhmittelyllä eli klusteroinnilla tarkoitetaan sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa pelkistettyjen ilmauksien ryhmittelemistä alaluokkiin, jotka puolestaan koostuvat samaa tarkoittavista ilmauksista. Nämä alaluokat nimetään sisältöä kuvaavilla otsikoilla. Käsitteellistämässä alaluokista muodostetaan yhtenäisiä yläluokkia, jotka puolestaan yhdistetään pääluokiksi, joista muodostetaan vielä yksi yhdistävä luokka. Yläluokille, pääluokille sekä yhdistävälle luokalle määritellään sisältöä kuvaava otsikko. (Leinonen 2018b.)

Haastatteluaineistoa kertyi 21 sivua Times New Roman -fontilla, kun kirjainkoko oli 12 ja riviväli 1,5. Litteroidusta aineistosta poimittiin opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä kuvaavat ilmaukset, joita löytyi yhteensä 89. Alkuperäisilmaukset redusointiin opinnäytetyön kahden tutkimuskysymyksen perusteella. Redusoitujen alkuperäisilmauksien klusterointi alaluokkiin eli alakategorioihin tehtiin ilmausten sisällön sekä merkityksen perusteella (Liitteet 1, 3). Alakategorioita muodostui yhteensä 11. Käsitteellistämisen avulla alakategorioista muodostettiin neljä yhtenäistä yläkategoriaa, joista edelleen tiivistettiin yhdistävä luokka (Liitteet 2, 4). Tässä opinnäytetyössä yhdistäviä luokkia muodostui kaksi.

5 Tulokset

5.1 VOO-mallin asettamat edellytykset ohjaamiselle

Perinteisen harjoittelumallin rinnalle käyttöön otettu VOO-toimintamalli tuo uudenlaisia edellytyksiä opiskelijaohjaukselle käytännön harjoittelussa. Sairaanhoidajat kertoivat teema-haastattelujen kautta subjektiivisista kokemuksistaan liittyen opiskelijaohjaukseen VOO-mallissa. Kaikki mukana olleet sairaanhoidajat (N=4) olivat motivoituneita osallistumaan ohjausmallin kehittämiseen. Opinnäytetyöhön osallistuneista sairaanhoidajista käytetään opinnäytetyön tuloksia raportoidessa termiä ohjaaja. Ohjaajien näkemykset VOO-mallin asettamista edellytyksistä ohjaamiselle on kuvattu taulukossa 1. Alakategorioita vastaavat pelkistetyt ilmaukset löytyvät liitteestä 1.

Alakategoria	Yläkategoria	Pääluokka
Ohjaustapahtumien tarkastelu		
Ammatillisen näkökulman edustaminen	Aktiivinen opiskelijaohjaus	
Opiskelijaohjauksen suunnitelmallisuus		VOO-mallin asettamat edellytykset ohjaamiselle
Myönteinen oppimisympäristö		
Oppimista tukevien tekijöiden tuntemus	Oppimisen mahdollistaminen	

Taulukko 1. Ohjaajien näkemykset VOO-mallin asettamista edellytyksistä ohjaamiselle.

5.1.1 Aktiivinen opiskelijaohjaus

Nykyajan sairaanhoidajan ammattikuva on laaja ja yhtenä tärkeänä osana siihen kuuluu opiskelijoiden ohjaus käytännön harjoittelussa. Ohjaajan tulee kokea opiskelijoiden ohjaus mielekkäänä ja motivoivana, jolloin opiskelijoiden sekä ohjaajien innostus kohtaavat ja oppimisprosessi etenee VOO-mallin tavoitteiden mukaisesti. Hyväksyttävää onkin opiskelijoiden innostuneisuus ja motivoituneisuus ottaa asioista selvää, reflektoida uutta tietoa aiemmin opittuun ja soveltaa osaamistaan käytännön tilanteisiin. Tämä sekä haastaa että innostaa myös ohjaajaa jakamaan laaja-alaista osaamistaan opiskelijoille. Ohjaajan hyvä ihmistuntemus, ymmärtävä ja avoin asennoituminen opiskelijaa kohtaan sekä pitkäjänteinen ja kärsivällinen työote ovat keskeisiä onnistuneeseen ohjaamiseen johtavia tekijöitä.

VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa opiskelijoiden välinen tiedonsiirto ja pohdinta ovat oleellisessa roolissa. Opiskelijaryhmä saattaa koostua hyvinkin eritasoisista ja erilaisista lähtökohdista tulleista opiskelijoista, mikä saattaa haastaa opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta. Ohjaajalla tulee olla valmius reagoida tilanteeseen, jotta osaamistasosta riippumatta opiskelijan on mahdollista kehittää osaamistaan.

Ohjaajan on hyvä ennakoida, suunnitella ja priorisoida käytännön oppimistilanteita, jotka tarjoavat mahdollisimman ideaalin ympäristön ja riittävästi aikaa uusien asioiden oppimiseen ja sisäistämiseen. Ohjaajan tulee kyetä suunnittelemaan ajankäyttöä kunkin opiskelijan yksilölliset tarpeet huomioiden. Aikaa on myös tarpeellista varata sekä ohjaajan ja opiskelijan välillä käytyyn keskusteluun että opiskelijaparin keskinäistä oivaltamista ja pohdintaa varten. Ohjaajan on tärkeä seurata opiskelijaparin välistä pohdintaa ja toiminnan etenemistä, olla taustalla ja puuttua tilanteeseen tarvittaessa ammatillisesti ja rohkeasti. Tehokas keino on tällöin pysäyttää toiminnan eteneminen ja auttaa opiskelijoita arvioimaan tilannetta uudelleen. Ohjausprosessin kuluessa tehtyjen kysymysten avulla on hyvä tarkastella opiskelijoiden oppimisen etenemistä ja perustelujen pitävyyttä.

Opiskelijan oppimisen kannalta on tärkeää, että ohjaaja antaa opiskelijalle mahdollisuuden tekemällä oppimiseen, jolloin opiskelija hoitotyön toimintoja suunnitellessaan ja toteuttaessaan sisäistää asian tehokkaammin ja syvällisemmin. Tämä edellyttää ohjaajalta malttavaisuutta ja luottavaisuutta. Pääosin kaikki sairaanhoitajat pyrkivät opiskelijoita ohjattaessaan painottamaan sitä, että samaan potilasturvallisuuden huomioivaan lopputulokseen voi päästä monella eri tavalla. Tämä edellyttää opiskelijalta ja ohjaajalta, että omaa toimintaansa osaa perustella teoretiedon ja kokemuksen pohjalta. Tässä etuna nähdään ohjaajan vankka kokemus hoitotyöstä ja avoin mieli uusien toimintamallien omaksumiseen.

Ohjaajan ja opiskelijan on hyvä olla mahdollisimman paljon samoissa työvuoroissa, jolloin opiskelijan osaamistason noustessa voidaan opiskelijalle tarjota tason mukaisia haasteita. Saman periaatteen mukaisesti kyetään tilanteeseen puuttumaan mahdollisimman ajoissa ja tarkoituksenmukaisesti, mikäli oppiminen ei edisty toivotulla tavalla. Opiskelijaohjauksen keskittäminen vastuuohjaajille ja ohjaajan sekä opiskelijan väliset mahdollisimman yhtenäiset työvuorot koetaan vähentävän ohjauskuormitusta toisilta hoitajilta. Lisäksi työvuorojen työnjaossa tulee huomioida opiskelijoiden ohjausvuorossa olevan sairaanhoitajan kevennetty työkuorma, mikä vapauttaa aikaa ja tilaa opiskelijoiden ohjaukselta varten.

5.1.2 Oppimisen mahdollistaminen

Terveysala elää jatkuvassa muutoksessa ja tämä asettaa tarpeen osaamistavoitteiden päivittämiselle, jotta koulutuksella kyettäisiin vastaamaan muuttuviin osaamistarpeisiin

mahdollisimman tehokkaasti. Työelämän tuntemus opetussuunnitelmasta vahvistaa opiskelijaohjaajan valmiuksia tukea opiskelijan oppimista nykypäivän osaamistavoitteita kohti. Useampi ohjaaja koki tietonsa nykypäivän koulutuksesta puutteelliseksi, ja käsitys koulussa käsiteltävistä asioista nojasi vahvasti opiskelijoiden kertomaan. Ohjaajat näkivät koulun ja kentän välisen yhteistyön lisäämisen tärkeänä opiskelijaohjausta kehittävänä tekijänä.

Käytännön oppimistilanteita suunniteltaessa ja priorisoitaessa tulee huomioida työympäristö, jossa oppiminen tapahtuu. Kaikki ohjaajat kokivat tärkeäksi työympäristön rauhoittamisen, jotta oppimistilanteen etenemistä johti opiskelijoiden oma ajatusprosessi eikä esimerkiksi osaston kiireinen työtahti. Molemmilla osastoilla opiskelijoiden ja ohjaajan vuorovaikutteista pohdintaa varten pyrittiin hyödyntämään yksikössä työskentelevien hoitajien kansliasta erillään olevaa tilaa. Lähes kaikki ohjaajat toivatkin esiin tyytyväisyytensä erityisesti VOO-mallin myötä aiempaa paremmin rauhoitettujen oppimis- ja ohjausympäristöjen toteutumiseen. Käytännön harjoittelun aikana työympäristöön sisältyy olennaisena osana koko osaston henkilökunta, vaikka opiskelijaohjaukseen olisikin nimettyä vain tietyt hoitajat. Työyhteisön myönteinen suhtautuminen opiskelijoihin koettiin oppimistilanteeseen positiivisesti vaikuttavana tekijänä. Pääosin kaikki ohjaajat korostivat pyrkivänsä suhtautumaan opiskelijoihin heidän tulevana kollegoinaan.

Yhtenä merkittävänä haasteena ohjaajat kokevat opiskelijan motivoitumattomuuden. Opiskelijan motivaatiopula haastaa ohjaajaa miettimään keinoja, kuinka motivaatiota voidaan ulkoisesti tukea. Ohjaamisprosessissa tulisi huomioida, että opiskelijalle ei asetettaisi alussa liian suuria vaatimuksia, jolloin kynnys kysyä ohjausta olisi matala ja uuden oppiminen helpompaa. Toisaalta oppimisen edetessä opiskelijan motivaatiota voidaan ylläpitää tarjoamalla tarpeeksi haastavaa potilasmateriaalia ja kannustaa itseohjautuvuuteen. Ohjaajan tulee motivaatiopulan huomattaessa ottaa asia esiin opiskelijan kanssa ja tarvittaessa yhteydenotto ohjaavaan opettajaan ja sitä kautta saatu tuki voi olla tarpeen.

Useammalla haastatteluun osallistuneella ohjaajalla oli käytynä yleinen opiskelijaohjauskoulutus tai jokin vastaava lisäkoulutus. Kaikilla lisäkoulutuksen käyneillä ohjaajilla oli myönteinen kokemus koulutuksen tuomista hyödyistä opiskelijaohjaukseen. Lähes kaikki haastateltavat korostivat, että ohjaajana toimivan hoitajan oma motivoituneisuus on avainasemassa omien opiskelijaohjaustaitojen kehittämisessä, ja he myös kokivat ohjausosaamisen kehittymisen merkittävänä osana onnistunutta opiskelijaohjausta. Pienempi osuus ohjaajista näki uudenlaisen oppimismallin luovan nimenomaisesti VOO-mallissa toteutettavaa ohjausta tukevan lisäkoulutuksen tarvetta.

Opiskelijoiden toisistaan eriävät oppimistyylit, ryhmädynamiikan toimimattomuus, henkilöiden yhteensopimattomuus tai ryhmässä dominoivasti käyttäytyvät opiskelijat tuovat

haasteita oppimisyhteisölle. Ymmärrys erilaisista oppimistyyleistä vahvistaa ohjaajan edellytyksiä tarjota tyylien ominaispiirteet huomioivaa ohjausta. Ohjaajan puuttumista ongelmakohtiin jo niiden varhaisessa vaiheessa pidetään tärkeänä. Keskustelemalla, työnjakoa hyödyntämällä, työpareja vaihtamalla, oppimisen edistymisen tiiviillä seurannalla ja palautetta antamalla pyritään ongelmallinen tilanne purkamaan, jotta oppimisprosessi ei kärsisi.

5.2 Opiskelijaohjaajien valmiudet VOO-mallilla ohjattaessa

Ohjaajien valmiuksia toimia opiskelijaohjaajana VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa kartoitettaessa selvisi, että kaikki haastatellut kokivat ohjaukselliset valmiutensa hyväksi tai vähintään riittäviksi. Ohjausvalmiuksiin positiivisesti koettiin vaikuttavan vahva ammattitaito ja tietyt persoonanpiirteet kuten kärsivällisyys. Valmiuksia heikentävät tekijät liittyivät tiiviisti yleiseen työssäjaksamiseen, ajan puutteeseen sekä yksilöllisiin tekijöihin. Ohjaajien kokemia valmiuksia VOO-mallilla ohjattaessa kuvataan taulukossa 2. Alakategorioita vastaavat pelkistetyt ilmaukset löytyvät liitteestä 3.

Alakategoria	Yläkategoria	Pääluokka
Yksilölliset ominaisuudet Johdon tuki Vahva ammatillinen kompetenssi Oman ohjaustoiminnan tiedostaminen	Ohjausvalmiuksia vahvistavat tekijät	Ohjausvalmiudet VOO-mallilla ohjattaessa
Epävarmuus ajan riittävydestä Omien ohjausresurssien puutteellisuus Opiskelija-aineksen hajanaisuus	Ohjausvalmiuksia heikentävät tekijät	

Taulukko 2. Ohjaajien kokemat valmiudet VOO-mallilla ohjattaessa.

5.2.1 Valmiuksia vahvistavat tekijät

Kaikki ohjaajat kokivat omat valmiutensa toimia opiskelijaohjaajana VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa hyväksi. Useampi ohjaaja koki opiskelijaohjauskokemuksen perinteisessä harjoittelumallissa auttavan myös VOO-mallissa ohjaamisessa. Pääosin kaikki ohjaajat olivat saaneet VOO-malliin liittyen kattavan perehdytyksen, minkä osaltaan koettiin parantavan omia valmiuksia toimia VOO-mallissa ohjaajana. Muutama ohjaaja nosti myös vuosien varrelta kerrytetyn ammattitaidon olennaiseksi tekijäksi hyväksi kokemiensa

ohjausvalmiuksien muodostamisessa. Pienempi osuus ohjaajista näki hyvän työssäjaksamisen ohjausvalmiuksiin myönteisesti vaikuttavana tekijänä.

Kaikkien ohjaajien vastauksista nousi esiin pitkäjänteisyys ja kärsivällisyys, joiden merkitys hyvien ohjausvalmiuksien rakentumisessa oli merkittävä. Persoonaan liittyvissä ominaisuuksissa avuliaisuus, sinnikkyys, rauhallisuus, avoimuus, helposti lähestyttävyyden sekä erilaisten ihmisten kanssa helposti toimeentuleminen mainittiin pääosin kaikkien ohjaajien puheissa. Kuten VOO-mallin ohjaamiselle asettamia edellytyksiä käsittelevässä luvussa mainittiin, vaatii VOO-mallissa asteittain suureneva vastuunanto ohjaajalta malttavaisuutta ja luottavaisuutta. Omia ohjausvalmiuksia arvioidessaan useampi ohjaaja koki malttavaisuuden sekä luotettavuuden lisäksi omaavansa hyvän paineensietokyvyn, joka epäsuorasti vaikuttaa tekemällä oppii -ajatusmallin tukemisessa.

Ohjaajien kommentteissa vähäisemmissä määrin ohjausvalmiuksiin positiivisesti vaikuttavissa tekijöissä oli mainittu kiinnostus opiskelijaohjaukseen ja valmius sekä antaa että vastaanottaa rakentavaa palautetta. Toimivan työnjohdon ja myönteisen ilmapiirin vaikuttavuutta hyviin valmiuksiin opiskelijaohjauksessa käsiteltiin vain yksittäisissä vastauksissa. Yleisellä tasolla opiskelijaohjausta käsittelevän lisäkoulutuksen käyneet ohjaajat kokivat saaneensa koulutuksesta lisäarvoa myös VOO-mallin mukaiseen opiskelijaohjaukseen.

Johdolta saatava tuki ja ohjaus koetaan merkitykselliseksi. Aloite malliin tutustumisesta oli tullut ylihoitajan taholta ja hänen kauttaan saatu esittely VOO-mallin mukaisesta toiminnasta oli innostanut mallin käyttöönottamisessa. Uudenlaisen harjoittelumallin sisäänajon alkutaipeella muiden osastojen kokemusten ja käytäntöjen kuuleminen koettiin hyödyllisenä. Lisäksi toisessa sairaalassa VOO-mallin kanssa samankaltaisia piirteitä omaavaan harjoittelumalliin tutustuminen antoi osviittaa siihen, miten VOO-mallia voitaisiin ryhtyä integroimaan osaksi oman yksikön toimintaa. Molemmilla osastoilla on käytössä osaston sisäinen muun muassa osastotuntien yhteydessä käytävä pikakertaus, jossa ennen harjoitteluun saapuvaa opiskelijaryhmää muistutetaan henkilökunnalle VOO-malliin liittyviä pelisääntöjä. Myös uusien ohjaajien, joille VOO-malli konseptina on vieraampi, perehdytys tapahtuu osastonsisäisesti kokeneempien VOO-mallilla ohjanneiden ohjaajien taholta.

5.2.2 Valmiuksia heikentävät tekijät

Ohjausvalmiuksiin negatiivisesti vaikuttavista tekijöistä kysyttäessä lähes kaikki ohjaajat nostivat puheissaan esille työympäristön. Erityisesti ohjaamiselle varatun ajan puute koettiin valmiuksia heikentävänä tekijänä varsinkin harjoittelun alkuvaiheessa, jolloin uusien asioiden läpikäymiseen kuluu runsaammin aikaa. Mikäli hoitotyö itsessään koettiin kuormittavana, vaikutti tämä osaltaan motivaation heikentymisenä opiskelijaohjausta kohti.

Ajan riittämättömyyden ja työn kuormittavuuden lisäksi heikentäväksi tekijäksi koettiin opiskelija-aineksen hajanaisuus. Vaikka opiskelijoiden osaamisen eritasoisuus nähtiin myös rikkautena VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa, sen koettiin haastavan ohjaajan kykyä ottaa tilanne hallintaan, jotta oppimisen tarkoituksenmukaisuus säilyisi kaiken tasoisten opiskelijoiden kohdalla. Lisäksi opiskelijoiden välisessä vuorovaikutuksessa ilmentyneet haasteet koettiin ohjaustapahtumaa kuormittavana.

Ohjaajien vastauksissa yhteisenä ohjausvalmiuksia heikentävänä tekijänä nostettiin VOO-mallin taustalla vaikuttavan konstruktivistinen oppimisteorian vieraus. Näin ollen uudenlaisen oppimiskäsityksen tuomien erityispiirteiden aktiivinen huomioiminen omassa ohjaustoiminnassa oli vähäistä. Toisaalta opiskelijaohjauksen taustalla vaikuttavista oppimiskäsityksistä keskusteltaessa nousi esiin myös pohdinta opiskelijaohjauksen muuttumattomuudesta, jolloin merkittäviä kehittämiskohteita ohjaustoiminnassa ei nähty oleellisena.

5.3 Ohjausvalmiuksien kehittäminen

Kaikki ohjaajat kokivat valmiudet toimia ohjaajana VOO-mallin mukaisessa käytännön harjoittelussa hyvinä. Osa ohjaajista ei lähtökohtaisesti nähnyt minkäänlaisen lisätuen tarvetta omalla kohdallaan ohjausvalmiuksiin liittyvissä tekijöissä. Pohdinnoissa nostettiin kuitenkin esiin yleisellä tasolla ohjausvalmiuksien kehittämistarpeiksi opiskelijaohjauksen taustalla vaikuttavan oppimiskäsityksen paremman tuntemuksen sekä kentän ja koulun välisen aktiivisemmän yhteistyön.

Perusteellisempi perehtyminen VOO-mallin taustalla vaikuttavaan konstruktivistiseen oppimisteoriaan koetaan oppimis- ja ohjausprosessin edistämisen kannalta oleellisena. Erityisesti haasteellisissa tilanteissa syvämpi ymmärrys VOO-malliin vaikuttavasta oppimisteoriasta nähdään hyödyllisenä, sillä tämän kautta oppimisteorian pohjalta on mahdollista johtaa uudenlaisia keinoja käsitellä muun muassa opiskelijaohjauksessa erityisen haasteellisena koettua opiskelijan motivoitumattomuutta. Käytännönläheisestä ja konkreettisesta näkökulmasta tarkasteltua konstruktivistista oppimisteoriaa olisikin tarpeellista nostaa esille VOO-mallia käsittelevien koulutusten yhteydessä. Tällöin myös omien ohjausvalmiuksien kehittäminen VOO-mallin asettamien edellytysten suuntaan koetaan mielekkäämpänä.

Ohjaajat kokevat oppilaitoksen ajankohtaiset kuulumiset opetukseen ja koulutukseen liittyen tarpeellisina. Tiiviimpi yhteistyö ja kontakti oppilaitokseen oli toivottua. Ohjaajien tietoisuuden lisääminen koulun ja harjoittelukentän välillä tapahtuvasta työnjaosta sekä nykyajan oppilaitoksen asettamista odotuksista koetaan lisäävän mahdollisuutta onnistuneeseen ohjaustapahtumaan sekä käytännön harjoittelujaksoon.

6 Pohdinta

6.1 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen validiteettia eli luotettavuutta arvioitaessa tulee arvioida tutkijaa, tutkimusaineiston laatua ja analysointia sekä tulosten raportointia. Luotettavuudesta puhuttaessa tarkoitetaan sitä, että tutkimustieto tuotetaan sellaisilla käytännöillä ja ratkaisulla, jotka ovat tieteen yleisten kriteerien näkökulmasta perusteltavissa. Lisäksi validiteetilla arvioidaan tutkimuksen pätevyyttä kuvata tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä, jolloin tutkitavan aiheen sekä tutkimustulosten välillä on oltava yhteys. (Ronkainen et al. 2014, 131.) Luotettavuutta tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota myös siihen, kuinka hyvin tutkimuksen tulokset ovat siirrettävissä yhden tutkimuksen kontekstista toiseen. Lukijoille tulee antaa kattavasti tietoa toteutuksen välivaiheista, jotta heidän on mahdollista arvioida opinnäytetyön tuloksia. (Kynäs et al. 2011.)

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden varmistamisessa myös objektiiviseen tietoon sekä totuuteen liittyvät pohdinnat ovat keskeisessä asemassa. Näissä edellä mainituissa pohdinnoissa puolestaan korostuu totuuskytymyksen sekä tutkijan puolueettomuuden tarkastelu. (Tuomi & Sarajärvi 2017.) Yleisten laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereiden lisäksi haasteena sisällönanalyysissa on aineiston pelkistys siten, että tutkittava ilmiö tulee kuvatuksi mahdollisimman tarkkaan informaatioarvoa menettämättä. Luotettavuuden lisäämisessä keskeisenä pidetäänkin suorien lainausten esittämistä. (Kynäs et al. 2011, 140.) Tässä opinnäytetyössä kohdejoukko muodostui vain neljästä haastateltavasta. Suppean kokonaisotannon vuoksi haastateltavien kertomasta ei lähdetty nostamaan suoria lainauksia, vaan aineistosta saadut tulokset koottiin yhtenäisiksi, tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman tarkasti kuvaaviksi, isommiksi kokonaisuuksiksi.

Tutkimustulosten siirrettävyyden näkökulmasta on olennaista pohtia tutkimuskontekstin sekä vastaavan ulkopuolisen kontekstin ympäristön ja sovellusympäristön samankaltaisuutta (Ronkainen et al. 2014, 135). Tässä opinnäytetyössä tarkoitus ja tavoitteet kuvaavat sairaanhoitajien subjektiivista kokemusta opiskelijaohjauksesta VOO-mallissa, jolloin tulosten yleistäminen ei ole mahdollista. Tutkimuskysymyksissä on korostettu omakohtaisuutta ja aineiston analysoinnissa on pyritty säilyttämään asioiden kontekstisidonnaisuus.

Opinnäytetyön prosessin eteneminen ja tehtyjen tulkintojen sekä päätelmien mahdollisimman tarkka kuvailu lisää tutkimuksen riippuvuutta ja vahvistettavuutta. Opinnäytetyön riippuvuuden toteutuessa ideaalilla tavalla, on lukijan helppo seurata opinnäytetyön prosessin kulkua pääpiirteissään ja muodostaa tämän pohjalta ehjä kokonaisuus. (Ronkainen et al. 2014.) Vahvistettavuuteen liittyy keskeisesti ajatus siitä, että tutkimuksen tekijä kykenee

kuvaamaan tulkintoihinsa ja päätelmiinsä johtaneen polun hyödyntäen analysoitavissa olevaa aineistoaan. Tulee kuitenkin huomioida laadullisen tutkimuksen todellisuuteen liittyvä perusoletus, joka muistuttaa todellisuuksia olevan useampia eikä toinen tutkija välttämättä samankaan aineiston perusteella päädy aivan vastaavanlaiseen tulkintaan. (Tuomi & Sarajärvi 2017.) Tässä opinnäytetyössä suppean otannan ja anonymiteetin varmistamiseksi ei tulosten ohella ole esitetty alkuperäisilmauksia, jotka toisaalta olennaisesti auttaisivat lukijaa ymmärtämään opinnäytetyön tekijän tekemiä tulkintoja ja johtopäätöksiä. Opinnäytetyötä työstettäessä on kuitenkin pyritty huomioimaan ja noudattamaan tarkasti hyvää tieteellistä käytäntöä työn jokaisessa vaiheessa.

6.2 Eettiset kysymykset

Opinnäytetyön eri vaiheisiin liittyy monia eettisiä kysymyksiä, jotka opinnäytetyötä tekevän on työskentelyssään huomioitava. Vastuu tiedon hankintaan sekä julkaisemiseen liittyvien tutkimuseettisten periaatteiden tuntemisesta ja niiden mukaisesti toimimisesta on opinnäytetyön tekijällä. Noudattamalla hyvää tieteellistä käytäntöä, voidaan vahvistaa opinnäytetyön eettisyyttä. Tiivistettynä hyvällä tieteellisellä käytännöllä tarkoitetaan tiedeyhteisön tunnistamien toimintatapojen, kuten tutkimustyön ja tutkimustulosten huolellisen sekä tarkan esittämisen ja arvioinnin noudattamista. (TENK 2021.)

Opinnäytetyön tekijä on vastuussa laadullisen tutkimuksen eettisten näkökohtien, kuten luottamuksellisuuden sekä anonymiteetin säilyttämisestä. Lisäksi oikeus saada tietää opinnäytetyön tarkoitus, tavoite sekä tulosten julkaisu tulee huomioida opinnäytetyön tekijän taholta. Oleellista on myös huolehtia, ettei opinnäytetyöhön osallistuvia vahingoiteta millään tavalla opinnäytetyöprosessin missään vaiheessa. (Jääskeläinen 2009, 53.)

Tämä opinnäytetyö käsitteli sairaanhoitajan ammattikuvaan tiiviisti liittyvää toimintaa neutraalista näkökulmasta ja kehittämisorientaation pohjalta. Kaikille haastateltaville selvitettiin edeltävästi opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet. Haastattelun nauhoittamiseen pyydettiin kirjallinen suostumus, minkä yhteydessä käytiin myös anonymiteettiin sekä luotettavuuteen liittyvät asiat. Haastattelun nauhoitteet niin litterointi kuin analysointi vaiheessa olivat ainoastaan yksin opinnäytetyöntekijän käytettävissä. Haastattelumateriaalien asianmukaisesta hävityksestä huolehdittiin litteroinnin ja analysoinnin jälkeen. Haastatteluun osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen. Raportoinnissa kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, ettei haastatteluun osallistuneita ole mahdollista identifioida tai yhdistää tiettyihin tuloksiin.

6.3 Tutkimustulosten tarkastelu

6.3.1 VOO-mallin asettamat edellytykset ohjaamiselle

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä tietoa VOO-harjoittelumallin opiskelijaohjaukselle tuomista edellytyksistä. Haastatteluun osallistuneet sairaanhoitajat kuvasivat VOO-mallin tavoitteita tukevia ohjauksen lähtökohtia omaan kokemukseen perustuen. Ohjaajien kommenteissa korostuivat aktiivinen opiskelijaohjaus ja oppimisen mahdollistaminen. Tutkimustuloksissa VOO-mallin mukaisen opiskelijaohjauksen lähtökohtien lisäksi käsiteltiin ohjaustilannetta haastavia tekijöitä.

Perinteisestä harjoittelumallista eroava VOO-malli on ohjaajien keskuudessa koettu tarpeelliseksi ja opiskelijan oppimista tukevaksi uudistukseksi. Terveystieteiden kentällä tapahtuva jatkuva muutos asettaa terveysalan ammattilaiset tilanteeseen, jossa täytyy kyetä toimimaan uudentyyppisissä ja nopeastikin muuttuvissa olosuhteissa. Aikaisempien tutkimusten mukaan tämä edellyttää oman ammattitaidon jatkuvaa kehittämistä, aktiivista tiedonhankintaa ja saumattomasti toteutuvaa moniammatillista tiimityötä, jotta muuttuviin tarpeisiin voidaan vastata. Käytännön kentällä tapahtuvat muutokset haastavat myös etsimään ja kehittämään oppimista edistäviä ja opiskelijan ammatti-identiteettiä tukevia ohjauskäytänteitä. (Jääskeläinen 2009; Eloranta & Virkki 2012.) Konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen perustuvan VOO-mallin mukaisen harjoittelumallin avulla on yritetty vastata näihin haasteisiin mahdollisimman tehokkaasti. VOO-mallia ollaan viemässä kohti moniammatillista oppimismallia, jonka avulla tulevaisuuden osaamistarpeisiin pyritään vastaamaan entistä tehokkaammin.

Ohjauskäytänteiden edistämiseen tiiviisti liittyvä opetussuunnitelman tunteminen nostettiin myös yhtenä edellytyksenä ohjaamisen onnistumiselle. Koulun ja kentän välinen kommunikointi jäi usein opiskelijan vastuulle, minkä osa ohjaajista koki riittäväksi, kun taas osa ohjaajista kaipasi aktiivisempaa yhteistyötä oppilaitoksen ja kentän välille sekä ajankohtaisempaa tietoa koulutuksen sisällöstä. Luojus (2011) toteaa tutkimuksessaan perehtyneisyyden sairaanhoitajakoulutuksen sisältöön olevan tänä päivänä hyvin vaihtelevalla tasolla ja usein puutteellista. Koulutuksen sisällön tuntemisen koettiin edistävän ohjausta opiskelijan henkilökohtaisia opetussuunnitelmaan pohjautuvia oppimistavoitteita kohti. Konkreettiset ja ymmärrettävät tavoitteet toimivat apuna myös oppimisen arvioinnissa läpi koko harjoittelujakson.

VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa opiskelijoiden välisen vuorovaikutuksen merkittävyys on korostettuna. Ohjaajan taholta oppimiseen tarvittavien edellytysten varmistamisen rinnalla opiskelijoiden välinen sujuva vuorovaikutus oli oppimisen edistymisen kannalta

tärkeää. Tämän vuoksi opiskelija-aineksen hajanaisuus saatettiin kokea ohjausprosessia haastavana tekijänä. Vaikka opiskelijoiden osaamistasojen eroavaisuudet tuovat VOO-mallin mukaiseen harjoittelujaksoon myös positiivisia puolia, kuten opiskelijoiden välistä tiedon jakamista on useissa tutkimuksissa perinteistä ohjausmallia tarkastelevassa tutkimuksessa todettu opiskelija-aineksen moninaisuuden haastavan ohjaajan ohjaustaitoja (Jääskeläinen 2009; Luoju 2011).

Mäkisen (2011) mukaan ohjauksen avulla luodaan opiskelijalle mahdollisuuksia oppia. Tämä tarkoittaa oppimistilanteiden osoittamista, joihin liittyy vuorovaikutteista keskustelua, reflektointia ja tiedonhankintaa sekä annetaan tilaisuuksia vahvistaa osaamistaan sallimalla itsenäisesti toteuttaa hoitotyötä osaamallaan alueilla. Opiskelijan vastuu oppimisestaan moniammatillisessa tiimissä ja tiedonhankinnasta vahvistuu harjoittelun aikana. Ohjaajan tehtäviin kuuluu kuitenkin jatkuva oppimisen seuranta, virheellisistä tulkinnoista ja käytännöistä palautteen antaminen ja oppiselle myönteisen ilmapiirin luominen. (Hyvärinen et al. 2019.) Ohjaajana toimiminen vaatii monipuolista ammatillista ja ohjauksellista osaamista. Vankka kokemus hoitotyöstä, opittavien asioiden priorisointi, kärsivällisyys ja pitkäjänteisyys luovat opiskelijalle turvallisen oppimisympäristön, missä mahdollistuu ammatillisten valmiuksien hankkiminen, ylläpitäminen ja kehittäminen sekä ammatti-identiteetin kehittyminen. Useiden tutkimusten mukaan sairaanhoitajien ohjausvalmiuksia parantavat vankka työkokemus, tiedonhankintavalmiudet, lähiaikoina suoritetut omat opinnot, ja persoonaan liitetyt ominaisuudet (Jansson & Ene 2016; Juntunen et al. 2016; Keinänen et al. 2019).

6.3.2 Opiskelijaohjaajien kokemat valmiudet VOO-mallilla ohjattaessa

VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa ohjanneet sairaanhoitajat kokivat omat ohjausvalmiutensa hyväksi. Erityisesti vahva ammattitaito ja persoonan ominaisuudet nostettiin ohjausvalmiuksiin positiivisesti vaikuttaviksi tekijöiksi. Omien resurssien vaihtelevuus, työympäristön asettamat haasteet ja vähäinen tuntemus ohjausmallin taustalla vaikuttavasta oppimiskäsityksestä vaikuttivat negatiivisesti ohjausvalmiuksiin.

Kaikilla tutkimukseen osallistuneilla ohjaajilla oli työkokemusta yli 10 vuoden ajalta. Pitkän työkokemuksen kautta muodostunut ammattitaito vahvisti valmiuksia toimia opiskelijaohjaajana niin perinteisen kuin VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa. Keinänen et al. (2019) toteavatkin tutkimuksessaan sairaanhoitajien ohjausvalmiuksien kehittyvän nimenomaisesti työkokemuksen myötä, mikä ilmenee parantuneena organisoitokykyinä, ohjaustilanteiden hallitsemisena ja kärsivällisyyden lisääntymisenä. Sohlmanin (2020) mukaan ohjaajan myönteinen asenne ja motivaatio heijastuvat ohjaussuhteeseen lisäten myös ohjaajan ammattitaitoa.

Osana työyhteisöä toimivalta sairaanhoitajalta edellytetään tutkimusten mukaan muun muassa hyviä vuorovaikutuksia, ammatinhallintaa tukevia tietotaitoja, omien tietojen jatkuvaa kehitystyötä ja persoonallisuuspiirteisiin luokiteltavia ominaisuuksia (Eriksson et al. 2015). Opiskelijaohjauksessa oma persoona koettiin merkittävänä työväliseinä. Ohjaajien nostamista persoonan ominaisuuksista kärsivällisyys, avoimuus ja rauhallisuus nähtiin omalla kohdalla erityisen hyödyllisenä ja ohjausvalmiuksiin positiivisesti vaikuttavina tekijöinä.

Ohjaajat nostivat keskeisiksi tekijöiksi onnistuneessa ohjauksessa sekä ohjausvalmiuksien vahvistamisessa suunnitelmallisuuden ja aikaresurssien riittävyyden. Oppimistilanteiden priorisoinnin ja ohjaustilanteisiin varatun ajan riittävyyden nähtiin vievän opiskelijaa kohti oppimistavoitteita. VOO-mallin koettiin mahdollistavan aiempaa paremmin ohjaustilanteen rauhoittaminen, jolloin ohjaukseen oli mahdollista varata aikaa opiskelijan yksilölliset vaatimukset huomioiden. Useissa perinteistä harjoittelumallia käsittelevissä tutkimuksissa erityisesti aikaresurssit olivat koettu puutteelliseksi (Jääskeläinen 2009; Luojus 2011; Juntunen et al 2016). Lisäksi työn kuormittavuus aiheutti ohjaajissa epäröintiä omasta motivoituneisuudestaan opiskelijaohjausta kohti. Hektisen työtahdin rinnalla tutkimusten mukaan opiskelijaohjausta pidettiin ylimääräisenä työnä, jolloin ohjaustoiminta nähtiin varsinaisen hoitotyön ohella toissijaisena (Jääskeläinen 2009).

Motivoituneen opiskelijan ohjaaminen koettiin olevan palkitsevaa ja ohjaajaa innostavaa. Opiskelijan oppimisen edistyminen motivoi ohjaajaa jakamaan aktiivisesti omaa tietotaitoaan opiskelijalle. Opiskelijan motivaatiolla todetaankin olevan suuri merkitys opiskelijan oppimiselle ja koko ohjaussuhteelle. Motivoitunutta opiskelijaa ohjataan aktiivisemmin kun taas ei-motivoituneen opiskelijan motivoimisen katsotaan kuuluvan enemmän opiskelijalle itselleen ja oppilaitokselle kuin hoitotyön ohjaajalle (Mäkinen 2011.) Opiskelijan motivaation puute ja muut työskentelyyn liittyvät vaikeudet koettiin kuitenkin haasteellisiksi. Lähtökohdista pidettiin varhaista puuttumista ja tarvittaessa yhteistyötä koulun ja ohjaavan opettajan kanssa. Jääskeläinen (2009) toteaa, että ohjaajalle saattaa syntyä riittämättömyyden tunne sellaisissa tilanteissa, joissa oppimista ei tapahdu hyvistä edellytyksistä huolimatta. Ylemmältä taholta VOO-mallin käytänteistä saadun kattavan alkuperehdytyksen koettiin antaneen hyvän taustatuen uudenlaisen harjoittelumallin käynnistämiseksi. Sohlmannin (2020) tutkimuksen mukaan johdon asenne, kiinnostus ja siltä tarvittaessa saatava tuki vaikuttavat ohjaajien motivaatioon.

6.3.3 Ohjausvalmiuksien kehittäminen

Opiskelijaohjausvalmiudet koettiin yleisesti hyviksi eikä alkuun suurin osa ohjaajista kokenut olevansa ohjausvalmiuksiaan kehittävän tuen tarpeessa. Haastattelun edetessä nousi kuitenkin näkemyksiä ohjausvalmiuksien kehittämistarpeista yleisellä tasolla, jotka liittyivät

oppimiskäsityksen ymmärtämiseen sekä oppilaitoksen ja käytännön kentän väliseen yhteistyöhön.

Yleisestä opiskelijaohjauskoulutuksesta koettiin olevan hyötyä myös VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa opiskelijaohjaajana toimittaessa. Luojuksen (2011) tutkimuksessa todetaan, että ohjaajakoulutuksen tulisi sisällöllisesti tukea erilaisten ohjaus- ja arviointimenetelmien käyttöönottoa ohjatun harjoittelun toiminnan tukemiseksi ja ohjaajien pedagogisten taitojen laajentamiseksi. Ohjaajat pitivät tärkeänä myös, että koko työyhteisö olisi VOO-mallin mukaiseen ohjaukseen liittyvistä erityispiirteistä tietoinen. Tämän kautta myös harjoittelun varrella ilmenneisiin haasteellisiin tilanteisiin olisi mahdollista löytää toimintamalleja, joiden kautta opiskelijan oppimista voidaan tehokkaasti tukea. Opiskelijaohjauskoulutuksella voidaankin kehittää erityisesti työyksikön ohjauskäytäntöjä, mutta myös opiskelijälähtöistä arviointia, tavoitteellista ohjausta, yksilöllisen ohjaustarpeen tunnistamista ja kehittävän palautteen antamista (Keinänen et al. 2019; Tuomikoski 2019).

Ohjaussuhteessa onnistuminen ja harjoittelujakson mielekkyyden ylläpitäminen vaativat ohjaajalta jatkuvaa huomiota ja tukea. Tämän lisäksi työyhteisön opiskelijamyönteisellä ilmapiiirillä voidaan tukea ja rohkaista opiskelijoita VOO-mallin mukaisessa opiskelussa. Opiskelijaohjaajalla on keskeinen rooli oppimisedellytysten luomisessa VOO-mallin mukaisessa harjoittelussa. Työnantajan organisoima keskustelualusta voi parantaa ohjausvalmiuksia auttamalla kokemusten jakamista ja ohjaukseen liittyvien tietojen päivittämistä. (Jääskeläinen 2009.) Ohjaajien keskuudessa toivottiinkin koko talon sisällä toteutettavan kokemustenvaihtoa mallin toteuttamiseen liittyvistä käytännöistä.

Terveysalan ammattikorkeakoulun harjoittelujen laatusuosituksissa todetaan, että harjoittelut toteutuvat virtuaaliympäristöissä, etäpalveluissa, hankkeissa, moniammatillisesti tai opiskelijan tekemää työtä opinnollistamalla. Opiskelijan aktiivista roolia ja opiskelijälähtöisyyttä vahvistamalla kehitetään opiskelijaohjausta, harjoitteluympäristöjä ja käytäntöjä. (Jokelainen et al. 2020.) Muutosten keskellä työelämän ja oppilaitoksen tiivis yhteistyö on välttämätöntä. Jokelainen et al. (2020) kuvaavat sosiaali- ja terveystalojen koulutusten sekä työelämän kesken yhdessä laadittujen laatusuosituksien tukevan optimaalisen opiskelijaohjauksen ja oppimista tukevien käytäntöjen kehittämistä. Oppilaitoksissa ja terveystalojen organisaatioissa käytännön harjoitteluja koordinoivien henkilöiden välisen yhteistyön tulisi olla avointa ja tavoitteellista. Lisäksi ohjaajien tueksi olisi mahdollista muodostaa yhteisiä hankkeita vahvistamaan ohjatun harjoittelun edelleen kehittämistä (Luoju 2011).

6.4 Tulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimuskohteet

Tämän opinnäytetyön haastattelujen tulokset tuovat esiin VOO-mallin asettamia edellytyksiä ohjaamiselle ja ohjaajien kokemuksia valmiuksistaan VOO-mallin mukaisesti ohjattaessa. Haastatteluista saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että VOO-mallin toteuttaminen edellyttää ohjaamiselta aktiivisuutta ja oppimisen mahdollistamista. Tätä tietoa voidaan hyödyntää tulevien ohjaajien perehdytyksessä ja VOO-mallia edelleen kehitettäessä.

Haasteluun osallistuneilla oli runsaasti ohjausvalmiuksia vahvistavia tekijöitä ja he totesivatkin omien ohjaamisvalmiuksiensa olevan hyvät. Opiskelijaohjauskoulutuksen todettiin lisäävän valmiuksia ohjata myös VOO-mallin mukaisesti. Opiskelijaohjauskoulutusta olisi jatkossakin tuleville ohjaajille hyödyllistä toteuttaa erilaisia pedagogisia menetelmiä hyödyntäen ja huomioida samassa yhteydessä VOO-mallin lisäksi sen perustana oleva konstruktivistinen oppimiskäsitys.

Tärkeänä pidettiin myös yhtenäisen toimintakulttuurin vahvistamiseksi ja myönteisen oppimisympäristön ylläpitämiseksi koko työyhteisön tietoisuutta VOO-mallin mukaisen ohjauksen pääpiirteistä. Tällaista perehdytystä olisi hyvä järjestää työyksikön kannalta sopivimmalla tavalla ja menetelmällä. Ohjausvalmiuksia heikentävien tekijöiden poistamiseksi olisi hyödyllistä yhdenmukaistaa toimintaa joissakin konkreettisissa tilanteissa. Tämän vuoksi olisi hyvä järjestää tilaisuuksia opiskelijaohjaajien sisäiseen kokemustenvaihtoon ja yhteisteisten linjausten tekemiseen mallin toteuttamiseen liittyvistä käytännöistä.

Jatkotutkimusehdotuksena voitaisiin tutkia laajemmalla aineistolla ja erilaisissa yksiköissä, millaisia edellytyksiä VOO-mallin toteuttaminen asettaa ohjaamiselle ja ohjaajien kokemuksia valmiuksistaan ohjata mallin mukaisesti. Opiskelijaohjauskoulutuksen vaikuttavuutta opiskelijaohjausosaamiseen VOO-mallin mukaisessa ohjaamisessa ja erityisesti haasteellisiksi koetuissa tilanteissa olisi hyödyllistä tarkastella jatkotutkimuksissa. VOO-mallia tutkimuskohteena voidaankin lähestyä monesta näkökulmasta ja sen kehittämisen myötä tarjoutuu mielenkiintoisia jatkotutkimusaiheita.

Lähteet

- Airola, R. & Vikberg-Aaltonen, P. 2017. Harjoittelun ohjauksen uudet käytänteet. Lahden ammattikorkeakoulu. Dia-esitys. Viitattu 16.2.2021. Saatavissa <https://docplayer.fi/70114443-Harjoittelun-ohjauksen-uudet-kaytanteet.html>
- Auvinen, A. & Tarkiainen, E. 2018. Soluessee, Kvalitatiivinen tutkimus. Proakatemia essee-pankki. Viitattu 18.2.2021. Saatavissa <https://essee pankki.proakatemia.fi/soluessee-kvalitatiivinen-tutkimus-2/>
- Bentley, R., Engelhardt, JA. & Watzak, B. 2014. Collaborating to implement interprofessional educational competencies through an international immersion experience. *Nurse Educ.* 39(2):77-84. DOI: 10.1097/NNE.0000000000000022.
- Eloranta, T. & Virkki, S. 2012. Sairaanhoidajan tulevaisuuden taitoprofiili. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö, Ammattikasvatuksen koulutus. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 16.1.2022. Saatavissa <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/83557/gradu05902.pdf?sequence=1>
- Eriksson, E., Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio E-L. 2015. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen, Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto ja Suomen sairaanhoidajaliitto ry. Porvoo: Bookwell Oy. Viitattu 10.1.2022. Saatavissa <https://www.epressi.com/media/userfiles/15014/1442254031/loppuraportti-sairaanhoidajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>
- Halme, A. 2011. Osastonhoitajien kokemuksia terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelusta ja sen kehittämisestä osana osastonhoitajien omaa työtä. Tampereen yliopisto, Terveystieteiden yksikkö. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 22.1.2022. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/83024/gradu05454.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hannila, P. & Kyngäs, P. 2008. Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 17.1.2022. Saatavissa: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38214/stadia-1210852529-2.pdf>
- Head, BA., Schapmire, T., Earnshaw, L., Faul, A., Hermann, C., Jones, C., Martin, A., Shaw, MA., Woggon, F., Ziegler, C. & Pfeiffer, M. 2016. Evaluation of an Interdisciplinary Curriculum Teaching Team-Based Palliative Care Integration in Oncology. *J Cancer Educ.* 2016. 31(2):358-65. DOI: 10.1007/s13187-015-0799-y. Erratum in: *J Cancer Educ.* 31(1):181. PMID: 25708910; PMCID: PMC4549232.

Heinonen, N. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu: Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriö. Monisteita 2003:22. Viitattu 21.2.2021. Saatavissa https://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tutustu_savoniaan/oha/STM_2003%20suositus%20harjoittelu%20terveysalalla.pdf

Hovilainen-Kilpinen, T. & Sulonen, T. 2015. VOO, Vastuuta Ottamalla Opit. Opetushallitus. Dia-esitys. Viitattu 20.2.2021. Saatavissa <https://docplayer.fi/68233450-Voo-vastuuta-ottamalla-opit-rekrytoija-2014-lehtori-tuula-hovilainen-kilpinen-opetusylihoitaja-tuija-sulonen.html>

Hyvärinen, N., Palonen, M. & Åstedt-Kurki, P. 2019. Ohjattu harjoittelu opiskelijamoduulissa: hoitajien kokemuksia hoitoalan opiskelijoiden ohjaamisesta ja oppimisesta. Hoitotiede. 31(1). 15-26. Viitattu 20.2.2021. Saatavissa <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/118432>

Ivanoff-Lahtela, P. 2020. Harkka-hanke edistää Vastuuta ottamalla opit -harjoitteluohjausmallin käyttöönottoa. LAB-ammattikorkeakoulu. Blogi. Viitattu 14.2.2021. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/health/2020/03/17/harkka-hanke-edistaa-vastuuta-ottamalla-opit-harjoitteluohjausmallin-kayttoonottoa/>

Ivanoff-Lahtela, P. & Knuutila, P. 2021. Kohti moniammatillista oppimista VOO-harjoittelussa. LAB-ammattikorkeakoulu. Blogi. Viitattu 10.1.2022. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/kohti-moniammatillista-oppimista-voo-harjoittelussa/>

Jansson, I. & Ene, K. 2016. Nursing students' evaluation of quality indicators during learning in clinical practice. Nurse Educ Pract 20:17-22. Viitattu 12.1.2022. Saatavissa DOI: 10.1016/j.nepr.2016.06.002.

Jokelainen, M., Jumisko, E., Kullas-Nyman, L., Kylmälä, A., Lehtola, K., Ritsilä, J. & Suua, P. Terveysalan, Harjoittelujen laatusuositukset ammattikorkeakouluille. Viitattu 16.1.2022. Saatavissa <https://amkterveysala.files.wordpress.com/2020/04/laatusuositukset-2020-julkaisu.pdf>

Juntunen, J., Ruotsalainen, H., Tuomikoski, A-M. & Kääriäinen, M. 2016. Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet terveysalalla: opiskelijaohjaajien käsityksiä. Hoitotiede 28(2). 123-136. Viitattu 16.1.2022 Saatavissa <https://www.doria.fi/handle/10024/147124>

Juvonen, S. 2017. Opiskelijaohjaus ohjaajan näkökulmasta ohjatussa harjoittelussa: Kirjallisuus katsaus. Oulun yliopisto, Hoitotieteen ja terveyshallintotieteen tutkimusyksikkö. Kandidaatin tutkielma. Viitattu 20.2.2021. Saatavissa <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201801031002.pdf>

- Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoidaja opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Tampereen yliopisto, Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 16.2.2021. Saatavissa <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/80663/gradu03611.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kajander, S. 2007. Sairaanhoidajaopiskelijoiden arvioita ohjatun harjoittelun laadusta ja QPL-mittarin arviointia. Kuopion yliopisto, Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 22.1.2022. Saatavissa https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/9437/urn_nbn_fi_uef-20090006.pdf?sequence=-1
- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri. 2012. Opiskelijaohjauksen laatusuositukset osana Kanta-Hämeen alueen sosiaali- ja terveysalan koulutuksen ja työelämän yhteistyötä. Viitattu 21.2.2021. Saatavissa <https://www.khshp.fi/wp-content/uploads/2017/06/Opiskelijaohjauksen-laatusuositukset.pdf>
- Karapuu, A.-M. 2015. Blogi hoitotyön opettajan ja ohjaajan yhteydenpidon ja yhteistyön välineenä ohjatussa harjoittelussa. Turun yliopisto, Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 26.1.2022. Saatavissa <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/103663/gradu-hoitotiede-2015Karapuu.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Keinänen, A-L., Lähdesmäki, R., Ruotsalainen, H. & Kääriäinen, M. 2019. Opiskelijaohjaus-osaaminen suun terveydenhuollossa. Suomen Hammaslääkärilehti, Tiede. Viitattu 19.1.2022. Saatavissa: <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfi-fe2019082925959.pdf>
- Kinnunen, A. 2019. Hoitotyön kliininen harjoittelu opiskelijamoduulina. Itä-Suomen yliopisto, Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 22.1.2022. Saatavissa https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/21117/urn_nbn_fi_uef-20190311.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kyngäs, H., Elo, S., Pölkki, T., Kääriäinen, M. & Kanste, O. 2011. Sisällönanalyysi suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. Hoitotiede 23(2). 138-148. Viitattu 9.10.2021. Saatavissa https://www.researchgate.net/profile/Tarja-Poelkki/publication/261723764_Sisallönanalyysi_suomalaisessa_hoitotieteellisessä_tutkimuksessa/links/551b0ad80cf2fdce84384f32/Sisaelloenanalyysi-suomalaisessa-hoitotieteellisessae-tutkimuksessa.pdf
- LAB University of Applied Sciences. Harjoittelusta työelämään muuttuvissa terveysalan toimintaympäristöissä. Viitattu 13.1.2022. Saatavissa <https://lab.fi/fi/projekti/harjoittelusta-tyoelamaan-muuttuvissa-terveysalan-toimintaymparistoissa>

- Laukkanen, N. & Lehtilä, O. 2019. Moniammatillisen moduuliharjoittelun opas ohjaajille. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Sairaanhoidajakoulutus. Opinnäytetyö. Viitattu: 16.10.2021. Saatavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/165912/Laukkanen_Noora_Lehtila_Oona-Irina.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Leinonen, R. 2018a. Tutkimuksen eettisyys. Spoken. Viitattu 18.2.2021. Saatavissa <https://spoken.fi/tutkimuksen-eettisyys/>
- Leinonen, R. 2018b. Sisällönanalyysi. Spoken. Viitattu: 18.2.2021. Saatavissa <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>
- Luoja, K. 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli: Ohjaajien näkökulma. Tampereen yliopisto, Hoitotieteen laitos. Akateeminen väitöskirja. Viitattu 20.2.2021. Saatavissa <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66696/978-951-44-8315-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Mäkinen, T. 2011. Vastaamisesta kysymiseen, Sairaanhoidajaopiskelijoiden ohjaus ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. Tampereen yliopisto, Kasvatustieteiden yksikkö. Ammatillisesti suuntautuva kasvatustieteiden lisensiaatintutkimus. Viitattu 18.1.2022 Saatavissa <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/76560/lisuri00134.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Nojonen, P. 2008. Hoitotyön opiskelijaohjaus erikoissairanhoidossa: kyselytutkimus mentorille. Kuopion yliopisto, Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 21.2.2021. Saatavissa https://lut.primo.exlibrisgroup.com/discovery/fulldisplay?docid=alma991011383906254&context=L&vid=358FIN_LUT:LAB&lang=en&search_scope=LAB_CAMPUS_CDI&adaptor=Local%20Search%20Engine&tab=Everything&query=any,contains,Hoitotyön%20opiskelijaohjaus%20erikoissairanhoidossa%20:%20kyselytutkimus%20mentoreille&offset=0
- Näpärä, L. 2017. Haastattelun lajityypit. Spoken. Viitattu 18.2.2021. Saatavissa <https://spoken.fi/2180/>
- Pakkala, S. 2019. Hoitotyön opiskelijoiden osaamisen kehittyminen opetusmoduulissa. Oulun yliopisto, Hoitotieteen- ja terveyshallintotieteen Tutkimusyksikkö. Pro gradu -tutkielma Viitattu 10.1.2022. Saatavissa <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201911213132.pdf>

- Patama, J. & Seppänen, N. 2017. Opiskelijoiden kokemuksia VOO-opiskelijaohjausmallista. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 10.10.2021. Saatavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/138341/Patama_Jarkko.pdf?sequence=1
- PHHYKY. 2020a. Keskussairaala. Viitattu 19.2.2021. Saatavissa <https://www.phhyky.fi/fi/terveyspalvelut/keskussairaala/>
- PHHYKY. 2020b. Yhtymä. Viitattu 19.2.2021. Saatavissa <https://www.phhyky.fi/fi/yhtyma/>
- Puolimatka, T. 2002. Opetuksen teoria, Konstruktivismista realismiin. Vammala: Tammi oy.
- Pylkkä, O. Oppimiskäsitykset. Behavioristinen oppimiskäsitys ja oppimisen ohjaaminen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 12.10.2021. Saatavissa <https://oppimateriaalit.jamk.fi/oppimiskasitykset/oppimiskasityksista-oppimisen-ohjaamiseen/behavioristinen-oppimiskasitys-ja-oppimisen-ohjaaminen/>
- Raunio, T. & Sulonen, S. 2013. Hyvä opiskelijaohjaus työyksikön etuna: Kirjallisuuskatsaus hoitotyön opiskelijaohjauksesta ohjaajan näkökulmasta. Lahden ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö. Viitattu 21.2.2021. Saatavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54664/Sulonen_Sonja_Raunio_Tiina.pdf?sequence=2
- Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2014. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Sohlman, P. 2020. Opiskelijaohjaus terveysalalla, Opiskelijaohjaajien kokemuksia ohjausosaamisesta, ohjaajana kehittymisestä ja merkityksellisistä tekijöistä ohjaussuhteessa. Itä-Suomen yliopisto, Terveystieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 10.1.2022. Saatavissa: https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/22373/urn_nbn_fi_uef-20200433.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- STM. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu: Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22. Viitattu 16.1.2022. Saatavissa https://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tutustu_savoniaan/oha/STM_2003%20suositus%20harjoittelu%20terveysalalla.pdf

- Säilä, T., Taatila, T., Jylhä, T. & Petäjäjärvi, M. 2017. VOO-toimintamalli röntgenhoitaja-opiskelijan ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. Teoksessa. Tuomi, J., Joronen, K. & Huhdanpää, A. 2017 (toim.) Taito 2017: Oivaltamisen iloa. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 116-128. Viitattu 16.2.2021. Saatavissa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141510/Saila_Taatila_Jylha_Petajarvi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- TENK. 2021. Hyvä tieteellinen käytöntö (HTK). Viitattu 10.10.2021. Saatavissa <https://tenk.fi/fi/tiedetilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>
- Tervaskanto-Mäentausta, T., Lastumäki, O., Varkki, E. & Tervajärvi, L. 2020. Miten moniammatillinen terveysalan koulutus toteutuu suomalaisissa korkeakouluissa? ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 73. Viitattu 22.1.2022. Saatavissa <http://www.oamk.fi/epooki/2020/miten-moniammatillinen-terveysalan-koulutus-toteutuu-suomalaisissa-kehykoululuissa/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2017. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vammala: Tammi oy.
- Tuomikoski, A.-M. 2019. Sairaanhoidajien opiskelijaohjausosaaminen ja ohjaajakoulutuksen vaikutus osaamiseen. Oulun yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 28.2.2021. Saatavissa: <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-952-62-2299-8>
- Töytäri, A., Tynjälä, P., Vanhanen-Nuutinen, L., Virtanen, A. & Piirainen, A. 2019. Työelämäyhteistyö ammattikorkeakoulujen osaamishaasteena. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 21(1)14-30. Viitattu 21.1.2022. Saatavissa <https://akakk.fi/wp-content/uploads/Aikak.kirja-1.2019-taitto-1.pdf>
- Varantola, K., Launis, V., Helin, M., Spoo, S. K. & Jäppinen, S. 2013. Hyvä tieteellinen käytöntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Helsinki. Viitattu 12.2.2021. Saatavissa https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Vauhkonen, A. 2019. Tiimioppimisen merkitys moniammatillisen osaamisen kehittymiselle; Sairaanhoidajien ja valmistuvien sairaanhoidajien kokemuksia moniammatillisesta tiimioppimisesta hoitotyön koulutuksessa. Itä-Suomen yliopisto, Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 22.1.2022. Saatavissa https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/20759/urn_nbn_fi_uef-20190655.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vähä-Jaakkola, J. 2012. Kliinisen oppimisympäristön laatu ja ohjaussuhteen toimivuus terveysalan opiskelijoiden arvioimana Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä. Tampereen yliopisto, Terveystieteiden yksikkö. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 21.1.2022. Saatavissa <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/84274/gradu06484.pdf?sequence=1>

WGU. 2020. Teaching & Education: What is constructivism? Viitattu 12.10.2021. Saatavissa <https://www.wgu.edu/blog/what-constructivism2005.html>

WHO. 2010. Framework for Action on Interprofessional Education & Collaborative Practice. Viitattu 12.1.2022. Saatavissa <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/70185/?sequence=1>

Pelkistetty ilmaus	Alakategoria
Ohjaajan pysytteleminen taustalla toiminnasta Luottamus opiskelijan toimintaan Riittävän palautteen antaminen	Ohjaustapahtumien tarkastelu
Ymmärrys vuorovaikutuksen merkityksestä Rohkeus puuttua oppimistilanteisiin	Ammatillisen näkökulman edustaminen
Yhtenäiset työvuorot ohjaajan kanssa Ohjausajan riittävyys	Opiskelijaohjauksen suunnitelmallisuus
Työympäristön rauhallisuus Vastuun portaittainen lisääminen Opiskelija osana työyhteisöä	Myönteinen oppimisympäristö
Oppimisen motivoiminen Motivaatio kehittää opiskelijaohjaustaitoja Käsitys opetussuunnitelmasta Erialaisten oppimistyylien ymmärtäminen	Oppimista tukevien tekijöiden tuntemus

Alakategoria	Yläkategoria	Päälukokka
Ohjaustapahtumien tarkastelu		
Ammatillisen näkökulman edustaminen	Aktiivinen opiskelijaohjaus	
Opiskelijaohjauksen suunnitelmallisuus		VOO-mallin asettamat edellytykset ohjaamiselle
Myönteinen oppimisympäristö		
Oppimista tukevien tekijöiden tuntemus	Oppimisen mahdollistaminen	

Pelkistetty ilmaus	Alakategoria
Näkemyks omasta toiminnasta ohjaajana Positiivinen asenne ohjausta kohtaan	Yksilölliset ominaisuudet
Aikaisempi kokemus opiskelijaohjauksesta Lisäkoulutuksista saadut valmiudet Pitkä työkokemus	Vahva ammatillinen kompetenssi
Avoimuus erilaisille toimintatavoille Käsitys oppimisen edistymisestä Omien ohjaustaitojen kehittäminen	Oman ohjaustoiminnan tiedostaminen
Ohjaukseen tarvittavan ajan puute Työmäärän vaihteleva kuormittavuus	Epävarmuus ajan riittävydestä
Riittämätön tuntemus oppimiskäsityksestä harjoittelumallin taustalla Ohjaajan epäily omasta motivaatiosta	Omien ohjausresurssien puutteellisuus
Osaamistason vaihtelevuus Ryhmädynamiikan haasteet Opiskelijan motivoitumattomuus	Opiskelija-aineksen hajanaisuus

Alakategoria	Yläkategoria	Päälukka
Yksilölliset ominaisuudet Johdon tuki Vahva ammatillinen kompetenssi Oman ohjaustoiminnan tiedostaminen	Ohjausvalmiuksia vahvistavat tekijät	Ohjausvalmiudet VOO-mallilla ohjattaessa
Epävarmuus ajan riittävydestä Omien ohjausresssien puutteellisuus Opiskelija-aineksen hajanaisuus	Ohjausvalmiuksia heikentävät tekijät	

LAB-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala

8.7.2021

Liisa Vehviläinen
sairaanhoidon opiskelija

Arvoisa haastateltava

Opiskelen LAB-ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajan (AMK) tutkintoa. Teen opinnäytetyöni Vastuuta Ottamalla Opit -mallin asettamista edellytyksistä ohjaamiselle. Opinnäytetyössäni käsittelen aihetta sairaanhoitajan näkökulmasta. Opinnäytetyöni ohjaajana toimii lehtori Päivi Ivanoff-Lahtela.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä, Ylihoitaja Tuija Sulonen, on myöntänyt minulle tutkimusluvan 16.4.2021 aiheesta ”Vastuuta Ottamalla Opit -mallin asettamat edellytykset ohjaamiselle”.

Opinnäytetyön aineisto kootaan teemahaastatteluilla. **Pyydän lupaa haastattelun nauhoittamiseen aineiston myöhempää analysointia varten.** Nauhoite tulee olemaan ainoastaan opinnäytetyön tekijän käytössä. Opinnäytetyöprosessin päätyttyä nauhoite hävitetään asianmukaisesti. Haastatteluista saadut tiedot käsitellään nimettöminä, eikä niistä raportoinnin yhteydessä ole mahdollistaa tunnistaa yksittäistä henkilöä.

Annan suostumukseni haastattelun nauhoittamiseen

Aika ja paikka

Allekirjoitus

Nimenselvennys